

A MI LAPUNK

R É G I K Ö N Y V E K B Ő L.

Mikes Kelemen utolsó (CCVII) levele.

Rodostó, 20. Dec. 1758.

Kedves néném! nemcsak mi, hanem az egész emberi nemzet olyan, mint a halálra íteltetett rabok, akik nem tudják, mikor viszik ki a halálra. A mi sorsunk éppen olyan. Mennyi urakat, nemes embereket temettünk már el, kit egy, kit más esztendőben? Ugy annyira, hogy már csak ketten maradtunk Zay urral. Az Isten ezt is kivévé a bujdosásból 22. octobris. Már most egyedül maradtam a bujdosók közül és nem mondhatom, mint eddig, hogy hadd vigyék ki ezt vagy amazt előre; mert egyedül maradván, nekem kell kimenni az áldozatra. A Csáki ur halála után Zay urat tette a porta a magyarok fejévé, akik ebben az országban vannak a császár protectioja alatt. Halála után a portára kellett mennem, hogy hírré adjam halálát. — A szokás szerint engemet tettek básbuggá. Mert azt jó megtudni, hogy akik az öreg Rákóczival jöttünk, azok közül csak én maradtam. Hanem akik most velem vannak, azok újak. Micsodás a világ! Mennyi változáson mentem már által, de az Istennek gondviselése mindenkor velem volt és vagyon mindnyájunkkal. Egész prédikációt csinálhatnék a siralomnak völgyében lévő változó életünkről. Amely változást mindaddig próbáljuk, valamég az örömnök hegyére nem megyünk.

Vagyon immár egynehány napja, hogy ide visszaérkeztem. Mit rendel az Ur ezután felőlem? az ő kezében vagyok. Hanem azt tudom, hogy a pornak porrá kell lenni. És boldog az, aki nem az Urnak, hanem az Urban hal meg. Annyi hosszas bujdosás után kell-e mást kívánnom annál a boldogságnál?

Az első leveletem amidőn a nénémnek írtam huszonzét esztendő voltam, eztet pedig hatvankilencedikben írom. Ebből kiveszek 17 esztendőt, a többi haszontalan bujdosásban töltöttem. A haszontalant nem kellett volna mondanom; mert az Isten rendeléseiben nincs haszontalanság; mert ő mindent a maga dicsőségére rendel. Arra kell tehát vigyáznunk, hogy mi is arra fordítsuk és úgy minden irántunk való rendelése üdvösségünkre válik. Ne kívánjunk tehát egyebet az Isten akaratjánál. Kérjük az üdvösséges életet, a jó halált és üdvességet. És azután megszününk a kéréstől, mind a büntől, mind a bujdosástól, mind a telhetetlen kívánságtól. Amen.

Régi könyvekben lapozgatva újra meg újra igaz gyönyörűséggel olvassuk zágoni Mikes Kelemen Törökországi Leveleit. Olyan friss, olyan közvetlen minden szavuk, olyan közel érezzük magunkhoz azt, aki ezeket a leveleket jó másfél-száz évvel ezelőtt írta, hogy szinte halljuk hűséges szívének dobogását. Csodálatosan zengő magyar beszéde üdítő forrásvíz a tiszta magyarságra szómjázóknak.

Csehszlovákia magyar ifjúságához.

Írta: SZABÓ DEZSŐ.

Lányok és fiúk, kicsinyek és nagyok, jöjjetek a szeretetemhez. Ez a szeretet a magyarság, az élet, a jövő szeretete. Nem egy idegen, külön valaki beszél hozzátok. Én a ti lelketek vagyok, a ti életek szavakba talált akarata. Hogy vidám és erős holnapjai legyenek a szegény magyarságnak.

Nagyon megnőtt a történelem és nekünk hozzá kell nőnünk, ha nem akarunk kiszorúlni a jövő jogaiból. Ma már a nyolcéves gyermeket is komoly feladatok várják: építenie kell magában a holnap okosabb, praktikusabb, egészségesebb és hősibb magyarságát. Minden magyar gyermek, minden magyar ifjú lelke készítő csodás műhelye az eljövendő messiási magyarságnak. És minden kicsi műhelyre nagy szükség van.

Szeressétek a magyar nyelvet! Nem is csak nyelv ez már: hanem legteltesebb végtelen életünk. Minden életünket megmondó zene, ima s a munka erős riadója, legbensőbb sírásunk és legszeleesebb hitünk ez a nyelv. Ebben a nyelvben a magyar temetők nagy elpihentjei új szeretettel támogatnak bennünket s a jövő megváltott magyarjainak léptei döngenek. Szeressétek ezt az örökké fakadó forró anyaságot, a napnak és a földnek, a szíveknek és az izmoknak ezt az örök jövő felé hívó indulóját: az édes magyar nyelvet.

Ennek a nyelvnek munkása és apostola legyen minden magyar gyermek és ifjú. En itt most csak egy pár dologra akarom a figyelmeitek felhívni: hisz e lap terjedelme sem engedhet hosszabb és egyetemesebb összefoglalást. Tudom, hogy a legtöbb uton, melyeket mutatok, ti már régen lelkesen és az elhívás szent hitével haladtok előre. De a történelem nagy fordulásában élünk: mikor minden percben többet kell látni és akarni, nagyobb fiatalssággal tenni, hogy hátra ne maradjunk a halál felé.

1. A gyermekek a cserkészlet keretein belül, otthon és mindenütt: dalaikat, meséiket, tréfás mondásaikat, játékaikat a magyar népi lélek, a magyar falu termékeiből vegyék. A népi táncok, a népköltészet, népzene, népdal termékei színeítsék magyarrá, a nagy szépségek meglátójává, az emberi nyomorúság megérzőjévé a felnőttébb lányok és ifjak lelkét. Merüljétek vissza a magyar faluba, mint egy megtisztító, erőt adó ősi forrásba, hogy új értelmű új ígék fakadjanak a magyar ajkakon.

2. Otthon a családban: a ruha és a szoba díszítésében, a konyhában, az egész házban, a

kertben, az egyesületek termeinek, egyenruháinak, jelvényeinek minden szükségeiben, a templomokban és mindenütt: alkalmazzátok a magyar falu képzőművészeti termékeit. Magyar lányok és fiúk álljanak össze társaságokba, gyűjtsék a magyar népi képzőművészet összes alkotásait. Aztán egymást és a magyar paraszti és iparos ifjúságot tanítsák magyar népi himzést, magyar népi motívumú ruhadarabokat, díszítéseket, ládákat és egyéb bútordarabokat, edényeket, botokat, fejdíszeket, kertberendezést, stb. stb. csinálni. Bevonva a falusi és iparos ifjúságot, egyes egységes vidékeken rendezzék a magyar népi művészet termékeiből nagy népies vásárt, összekötvé néptünnepélyekkel, melyek sugározzák a magyar dalt, a magyar zenét, magyar táncot, a magyar lelket.

3. Ünnepnapokon gyűjletek össze magatokat és gyűjtsétek össze az iparos és falusi ifjúságot. Csak vidám és fiatalságát fiatalon élő nemzedékben van erő. Daloljátok az ősi magyar dalokat, táncoljátok a magyar táncokat: hogy vigalmaitok is a magyar lelket építsék. Közben röviden ismertessétek a magyar irodalom egy-egy nagy géniuszát, alkotásait, egy-egy versét, vagy hirdessétek az új magyar ideológiát: az eljövendő öncélú magyarság emberi és magyar demokráciájának ígét.

4. A magyar irodalom alkotásai közül az igazi nagyokat és az igazi magyarokat terjesztétek, régiéket és újakat egyaránt. Ne speciális irodalmiaskodásra törekedjétek: azt az irodalmat adjátok, mely élet és jövő a magyarságnak és úgy adjátok, mint életet és jövőt teremtő erőket. Különösen óvlat benneteket a modern iparirodalom üzleti és gyökértelen termékeitől. akár nemzetközi témákkal kereskedik, akár egyéb nemzetieskedés álarcaival terjeszti egy régebbi romlott kor bacillusait. Tudnotok kell, hogy Ady halála óta sem a „baloldali“ Nyugat, sem a „jobboldali“ Napkelet nem jelentenek magyar szellemiséget. Egyaránt beteg idegenségek ezek s nektek azokat az írókat kell keresnetek, akik a magyarságnak egészséges induló akaratot, a magyar falu érvényesülését s egy nagyobb szociális igazságú, magyarabb építésű életet jelentenek.

5. Szervezzétek be, a magyar falut véve alapul, az egész magyarságot egy hatalmas magyar kultúrszövetkezetbe (A Magyar nyelv testvéreit), mely a magyarság minden egyedében a magyar lélek, magyar nyelv, magyar kultúra építését, szolidaritást és gazdasági támogatást jelent.

sen. És amelynek munkás ölében megszünjék minden felekezeti, politikai, társadalmi, vagy más különbség magyar és magyar között.

6. Minden család a hét egy estéljét szentelje a magyar lélek, a magyar kultúra építésének. Gyűljenek össze a család tagjai, esetleg más családokkal egyesülve, olvassák hangosan a nagy költők műveit. Ismertessék a nagy írók életét, alkotásait, a magyar jövő feladatait. Mind ezt minden tudományos nagyképűség nélkül, egyszerűen, mese módra. Magyar dal, magyar

zene adjon több szint ezeknek az estéknek és havonként egyszer: magyar társasjátékok és magyar táncok.

Magyar lányok és magyar fiúk, csak az egyéni élet határait túlhaladó nagy célokkal, csak egy nagy közösség hősi és alkotó szeretetével érdemes élni a közeledő halál előtt. Az új magyarság katonái ezt az igazi életet élik. Ugy-e, nem hívlak hiában titeket erre az életre?

(Budagyöngye, 1928 május 18.)

Fiúk, menjetek reális pályákra!

Irta: Dr. SZILASSY BÉLA.

A Mi Lapunk szerkesztősége megkérte Szilassy Béla dr.-ot, az ifjúsági nagybizottság szellemi irányító bizottság elnökét, hogy a magyar diákság számára nyilatkozzon. A minden tekintetben nagy érdekességű és megszívlelendő nyilatkozatát melegen ajánljuk a magyar fiatalság és a magyar szülők figyelmébe.

— Nem szoktuk elolvasni azt, amit az öregek írnak — mondotta éreltségiző kis hugom, mikor említettem előtte, hogy ifjúsági lapba kellene valamit írnom.

Kétségkívül a ma gondolkozása a tepnapiaokról nem valami biztató, de nagyon tanulságos nekünk, kik a háború előtt voltunk fiatalok és most vagyunk a nemzet felelős munkásai.

Mi a mi felelősségünk? felkészíteni a mai fiatalságot a holnapi munkára. Ezt a segítséget kaptuk mi is az előttünk jártaktól. Csakhogy nagyot fordult a világ azóta. Mikor mi voltunk fiatalok, azzal biztattak bennünket az öregek: tanuljatok, gyerekek, ha majd lesz kvalifikációtok, diplomátok, az majd eltart benneteket. A magyar fiatalság tanult, szerzett rengeteg diplomát, benépesített tengersok hivatalát, de közben megfélekedezett a legfontosabbról, az alapvető gondolatról, hogy ugyan ki tartja és miből tartja el a hivatalnokokat, ha mindenki fixfizetéses pályára tódul és a produktív pályák elnéptelenednek?

A magyar intelligencia úgy fejlődött, mint az orchidea. Ez a bódító illatú divatos virág melegházakban, tropikus levegőben, kis kosarakba rakott földben él és gyenge gyökerekkel kapaszkodik ebbe a csekély földrétegbe, de légygyökereket ereszt és gyönyörű virágjának kábító illatával tölti be a teret. A mai magyar ifjúság nem lehet a magyar földön ilyen orchidea: erős gyökerű termő növényekre, erős talajú gazdag társadalomra s erős reális érzékű magyar fiatalságra van szükség.

A pályaválasztás előtt álló kisebbségi magyar ifjúsághoz erről volna néhány komoly szavam.

A magyar társadalom súlyos hibája volt, hogy olyan fiatalságot nevelt föl, mely a diplo-

mával a kezében azt hitte, hogy már a magyar társadalom eltartani köteles. Ezt a veszedelmes tévhitet az új fiatalság új szelleméből ki kell metszeni.

Fiúk! A magyarságnak ma elsősorban a maga munkája után élő, reális életjavakat teremtő s életszükségletet kielégítő dolgos emberekre van szüksége. Menjetek reális pályákra!

Aki iskolát járt, jó keresetet biztosító gyakorlati pályát válasszon! A kivándorló magyar Amerikában új életet kezd. Semmiből teremt magának életet, nem szégyel semmi foglalkozást és boldogul. Itthon ezt nem teszi meg. Egy téves szégyen tartja vissza. A fiatalság szereti magát mint egy új magyar jövő harcosát beállítani: az új magyar jövőt azonban csak akkor vereskedhetitek ki, ha a multtól megtanultok minden jót és szépet és levontok minden tanulságot!

Ma óriási a magyar szellemiség túltermelése s így külföldre exportáljuk értékeinket. Ez végzetes hiba. Akadályozzátok meg a magyar értékek elherdálását azzal, hogy az élet gazdasági oldalainak szem előtt tartásával olyan jóléteket teremtetek magatoknak és a magyarságnak, amiben a kultúra is jobban virágozhat.

Ne a társadalom eltartására várjatok, de magatok legyetek szellemi, erkölcsi és gazdasági erőitekkel, biztos keresetű foglalkozástokkal a jövő magyar társadalom erős támaszai és pillérei!

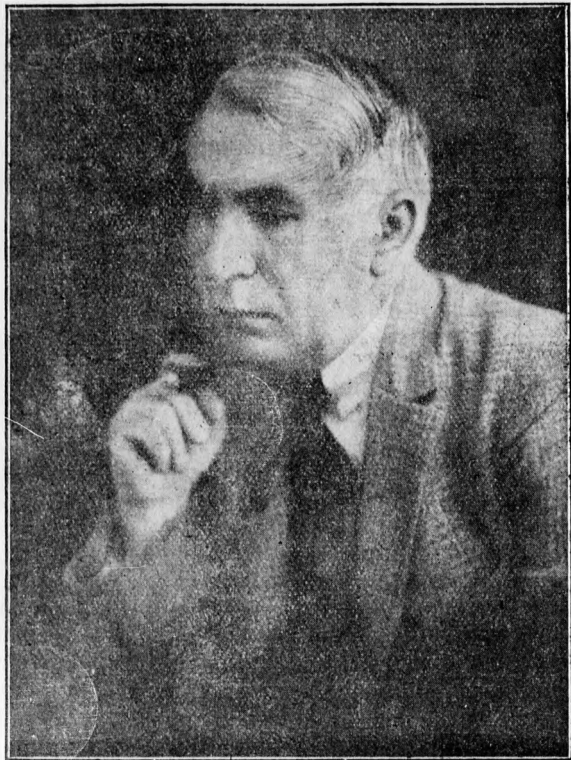
„A cserkészlet a gyermek természetes kalandöszlőnét egészséges mederbe tereli, a házak és az otthon egyhangúságából helekre a táborélet egészséges egyszerűségébe vezet, ahol önmön erejére, testi ügyességére utalja és találékonyvá, életrevalóbbá neveli. Emellett az összehangoltság érzését is felébreszti benne és a játékos pajláskodás helyett mélyebb baráti kapcsolatot teremt, az egymásért való felelősség fogalmával a gyülekeny lelket fogékonyvá teszi a szép iránt; s miszlikus külsőségeivel — a hegyi táborozások esti tüzeivel — teret ad a fantázia csapongásának, a gyermek meseszömvő hajlamának“.

(Demeter megtérése. 110 l.)

Egri Viktor.

Dióbél királyfi.

Irta: MÓRA FERENC.

Boldog büszkeséggel mutatja be A Mi Lapunk a csehszlovákiai magyar ifjúságnak a Móra-nemzetséget: Móra Istvánt és öccsét, Ferencet, valamint István fiait, Józsefet és Lászlót. Csodálatos gazdagsága a magyar népléleknek, mely egyetlen család két nemzedékében ennyi szellemi kincset halmozott fel! Nézzétek ezt a négy keresetlen beszédű, egyeneslelkű magyart és teljék meg szívetek hálaadással. Nagyon szerelheti Isten a magyar népet, hogy ilyen bőségesen osztogatja neki a tehetségeket . . .

Nagy volt a bánata Nekerese országban Nevenincs királynak. Szíve facsarodott, könnye záporozott, öregbérésének ahogy panaszkodott:

— Se éjtem, se napom, tenger a bánatom; ami szívem nyomja, ki nem találhatom.

Okos ember volt az öregbérés, mindig a kezügyében tartotta az eszét.

— Eljárt rajtam az idő, — folytatta Nevenincs király, — de még meg is gázolt. Eltörök a kis sótarló, öreg vagyok, sírba hajló.

— Nem baj az, — vigasztalta koronás gazdáját a bölcs öregbérés, — csak a lepény maradjon, száj majd csak akad hozzá. Három fia van felségednek, telik gazda a koronára.

— Irós vaj, itt a baj — potyogott a könnye az öreg királynak. — Három csillag közül melyik legfényesebb? Három fenyőszál közt melyik leg-

derekabb? Három sasmadár közt melyik legsebesebb?

— Ezért ugyan egy cseppet se rontsa magát, uram-királyom, — pittyesztette el a száját az öregbérés, — mert ez sokkal könnyebb munka, mint a lópatkolás.

Örömeben olynt vigyorgott a Nevenincs király, hogy mind a harminckét foga kilátszott volna, ha mind el nem hullajtotta volna.

— Beszélj, szolgám, beszélj, ezüstbe vágtalak, aranyba önteltek, ha okosat mondasz.

— Idáig fölséged tartott el kaláccsal, azt szolgálom most meg az okos tanáccsal. De nem ezüstjéért, de nem aranyáért: adom a tanácsot egy vörös krajcárért.

— Jaj, nagy fát mozgatsz, lelkem-gyerekem — motyogott a Nevenincs király — nincs nekem egy vörös krajcárom se.

— No hát akkor azt is én adom — mondta kevélyen az öregbérés s kivett a szűrűjából egy vörös krajcárt.

— Hív szolgálattal, sok fáradsággal ezt mind én takarítottam meg. Kinek a képét látod ezen, felséges király?

— A magamét látom, mintha csak a tükörbe néznék, — gyönyörködött Nevenincs király a saját képmásában. — Karika a szemem, szélfogó a fülem, a pisze orrom is enyémnek ismerem.

— No, ha tükör, tedd a falra. Három királyfi fiad van, szólítsd őket elő. Aranyos nyilakkal vegyék célba királyi képmásodat a vörös krajcáron. Aki legjobban célba talál, arra hadd a birodalmadat.

Az öreg bérés még fel sem jármozta az ökröket, már akkor a falra volt szögezve a vörös krajcár. A másik falat a három királyfi támogatta. Tegez a vállukon, számszerij kezükben, kérdés a szemükben: mire kell célozni?

— Cél az én ábrázatom, koronám a jutalom, — hirdette ki a Nevenincs király. Egyet tapsolok a legnagyobb fiainak, kettőt tapsolok a középső fiainak, hármat tapsolok legkisebb fiainak.

Egyet tapsolt a Nevenincs király. Előállt erre Nyakigláb királyfi, sas volt a szeme, acél a keze.

— Ha a bal füledbe beletalálok én, az enyém lesz akkor korona és lepény.

De bizony úgy fúródott bele a krajcáron a képmás bal fülebe a nyíl, hogy Nevenincs király az igazi bal füléhez kapott oda.

— Hej, mákos-béles, ez a szem az éles! Kettőt tapsolt király őfelsége, elő is állott rá Telezsák királyfi. Borotva a szeme, villám volt a keze.

— Nyilam a jobb füledbe, koronád a fejembe.

De olyant csendült az a nyíl a képmás jobb fülében, hogy az igazi füle is csengelt bele a királynak.

— Malackörmös bableves, ez a kéz ám a sebes.

Hármat tapsolt a Nevenincs király, előállott erre Dióbél királyfi. Didergelt szegényke, reszketett a keze, teleszaladt könnyel lenvirágszin szeme.

— Apám és királyom, életem-halálom kezdedbe ajánlom; de én inkább mindjárt beszegődöm kisbéresnek, minthogy a nyilammal a te képmásodat összelövöldözzem.

Nevenincs király a szemét törölgette, Dióbél királyfit szívére ölelte.

— Tiéd a jutalom, mert te fegyver nélkül is a szívembe találtál. Hajdúk és vitézek! Hamar szaladjatok: legkisebb fiamnak koronát hozzatok. Vállára palástot, selyem tulipántost, a markába pedig libazsíros lángost!

A kenyér ünnepén.

Emberhangyák nyüzögnek szerte,

Aratnak hajnal óta már.

Aranyzedőknek szőnyegére

Tengersok kincset szór a nyár.

Ma szívét osztja a határ.

A munka zajlik egyre-egyre.

Az Égen itt ott felhő ácsorog.

Kaszának éles pengejére

A búza könnye rácsorog.

A sok kalász megtántorog.

Meghal, mint szent csatán a hősök.

Az emberért a porba hull.

Keresztbe rakják, megfeszítik,

A szívét elszedik rabul

S vérét fogyasztják balzsamul.

Keresztben áll az évi termés.

Megáll a szorgos sok tenyér.

Letartott földön ünnepoltár

A föld szívéből nőtt kenyér.

Imádságfénye Égbe ér.

Keresztben áll az évi termés,

A mindennapi kenyeriünk.

Szegényes, tépett asztalunkra

Az Isten adja fel nekünk

És várja, hogy a szent kenyérhez

Méltók és emberek legyünk!

Derűre ború.

Itt ülök a katedrán. Asztalomon az osztálykönyv mellett egy pohár viz. A vízben néhány szál kései gyöngyvirág. Valamelyik gyerek hozta.

A fiúk várakozással tekintenek rám. Arcukon a tavasz pirossága. Mosolyognak. Természetrajz óra van, annak örülnek.

Elnézem őket. Eszembe jut az én kis fiam. Összeszorúl a szívem. Annak is ragyog a szeme, piros az arca. De nem az örömtől, hanem a láztól. Beteg a lelkem. Azt ígértem neki, hogy az övé lesz az első szem cseresznye, ha szépen szedi az orvosságot.

A cseresznyefa itt van, az iskola kertjében. Éppen az osztály középső ablaka előtt. Egyik ága az ablakot veri. Az ág végén szépen szinesedő három szem cseresznye. Rávetődik tekintetem. Holnap már piros lesz. Holnapután beviszem a fiamnak.

Fölállok az asztal mellől. A szekrényhez megyek. Fölragyog a gyerekek szeme, mikor kiviszem a pirosbóbítást, pepita-ruhájú tarka harkályt.

Erről tanulunk ma. A fák orvosáról.

Magyarázni kezdek. A gyereksereg csupa szem, fül. A nap melegen süt be az ablakon. A ragyogó napsugárban még szebb, még kedvesebb a harkály doktor.

De hirtelen árnyék szalad végig az osztályon.

Eltűnik a napsugár.

Hirtelen nagyot villámlik. Megdördül az ég. Megremegteti az ablakot.

Egyszerre besötétedik.

Villám villámot ér. A gyerekek keresztet vetnek. Látom a szájuk mozgásáról.

— Uram, irgalmazz!

Önkéntelenül is utánuk mondom.

Megered az eső. Kopog az ablakon. Az egyik fiú felkiált:

— Jég!

Az első padban a kis sánta Szulinszky gyerek elsírja magát.

A szél rázza az ablakot. Csavargatja az ablak előtt a cseresznyefát. Az szegény sírva nyújtogatja felénk ágkarjait. Mintha segítséget kérne.

Nincs ember, aki segíteni tudna. A szél bömböl, ordít. Ujra belekap a cseresznyefába. Birokra kel vele.

Még látom a három szem szinesedő cseresznyét. De csak egy pillanatra. A következő pillanatban a szegény fa derékban törik ketté...

A szememet elfutja a könny. Vége az órának. Csöngötnék. A fák orvosa még akkor is ott van a kezemben. Leteszem az asztalra. Nincs az a doktor, aki az én fámat föltámaszthatná.

Lehorgasztott fejjel állok az osztály előtt. A fiúk is fölállnak.

A két kezem összeteszem:

— Imádkozzunk!

Móra József

MÓRA ISTVÁN:

HAGYATÉK.

(1924.)

Dérharmat fejem megeste,
Rámszakadt a téli este:
Hatvanesztendő vagyok...
Negyvenig tanító voltam, —
Mondásza nótám, mondásza tollam:
Gyermekimre mit hagyok?

És magától írja tollam,
Gyorsabban, mint elgondoltam,
Rendelkező versemet:
Földiekből ősi nincset,
Égiekből régi kincset,
Kín osztolni sem lehet.

Heten vagytok, hív cselédim,
Elmulásom születésin
Kik ölletek engemet, —
Vissza-csókom amíg éget,

Átadom az örökségetek:
Az élő szeretetet...
Ez az összes örökségetek, —
Ez szült, dajkált, bízva védett
Gazdátlan sivatagon.
Rongyoskátok evvel földtük,
Ruhácskátok evvel toldtük —
Remélkedve gazdagon.

S hasztalan csalt száz reménység,
Lelkünkön uszító kétség
Nem lett urrá sohasem;
Felnőttetek rendre, sorba
Körülöttünk, egy bokorba:
Ölölő hét kedvesem.

S mesterségem választátok,
Nem riasztott semmi átok:

Csak tanítók lettetek; —
Oszthatatlan örökségetek
Szent tüzei fönnen égnek
Piros lánggal bennetek.

Bátor lelkek, lelkeim lelke,
Menjetek, hitemmel telve,
Én szülötte véreim.
Csüggedt hit, halóra aszva,
S milljon árva vár vigaszra
Beteg országa téreim.

Menjetek: rátok lehellem
Örökségetek; egész lelkeim,
Aki csupa szeretet, —
S mint titeket szerettelek,
Ti is mind úgy szeressetek
Minden magyar gyereket!

Az ifjúság virágai Ady Endre sírján.

Szegfűk, gyöngyvirágok, tulipánok színes takarója borította el május huszadikán, Martino-
vics kivégzése napján, Ady Endre sírját a Kere-
pesi-temetőben. Négy világtáj magyar ifjúsága
zarándokolt el a magyar próféta sírjához, hogy
hitvallást tegyen halhatatlan költészetének nagy
történelmi tanulságai mellett. A budapesti, sze-
gedi, debreceni és pécsi diákok koszorúival
egyetemben Csehszlovákia és Románia magyar
és székely ifjúságának virágai is odaborultak a
paraszti faragású fejfa tövébe, hogy hirdessék
a kisebbségi magyar új nemzedék vonzódását
Ady Endre emléke iránt. A sírnál Juhász Gyula,
szegedi író, mondott beszédet, aki többek közt
így szólott a sír boldogultjához: — „Elhoztam
Hozzád a te életed értelmét, az új magyar ifjú-
ságot. Vezess minket a magyar kárhozát ugará-
ról a magyar szabadság és haladás termő tele-
vény földjére.“

Az Ady-sírnál lefolyt kegyeletes ünnepséget
a Nemzeti Múzeum melletti régi Országháza
dísztermében a magyar fiatalság hatalmas kong-
resszusa előzte meg, melyen a paraszti őserők-
ből ígérkező nagy magyar megújulás lángszavú
apostola, Szabó Dezső adott új célt, új értelmet
a fiatalság mozgalmainak. A magyar ifjúságnak
szociális felelősségérzettel eltelve dolgoznia kell
a világtalan faluért! A beszéd után 12 magyar
ifjú a gyűlés tomboló lelkesedése közepette
komoly szent ígéretet tett, hogy a magyar de-
mokráciáért minden igyekezetével dolgozni fog
és Ady Endre nagy eszméinek valóraváltására
veszi rá az egyetemes magyar fiatalság minden
rétegét. Tóth Aladár ezen az estén a magyar
irodalomban és művészetben elemi erővel feltörő
magyar faji szépségekről beszélt és a hit meg-
győző erejével tárta fel Bartók Béla és Kodály
Zoltán művészetének zenei képletében a magyar
nemzeti kultúra titkát: a sajátos népi erőt.

Az ünnepség két napig tartott. A védnöki
karban az egyetemes magyarság képvisellete
szimbólikusan találkozott. Budapestről Bartók
Béla, Kodály Zoltán zeneszerzők, Rudnay Gyula
festőművész, Debrecenből Ady Endre öccse, Ady
Lajos, Oláh Gábor író, Szegedről Zolnai Béla
egyetemi tanár, Erdélyből Benedek Elek író és
Kemény János, a Marosvécsi Helikon megalapí-
tója, a mi köztársaságunkból pedig Törköly József
prágai magyar szenátor vállalta az ifjúságot meg-
értő szívvel az ünnepség védnöki tisztiségét.

Az Ady-sír megkoszorúzása napján a zene-
akadémia nagytermében nagyszabású Ady-est
volt, ahol kiváló magyar művészek szavalták Ady
megrázó magyar verseit, dalolták Ady legszebb
megzenésített alkotásait. Az új nemzedék hiva-
tásáról a csehszlovákiai magyarság költője: Győry
Dezső beszélt. Az Ujarcú Magyarok szerzője hitet
tett a magyar mult nagy igazságai és a magyar
jövő elerendő mégnagyobb szépségei mellett és
hódoló hálával emlékezett meg Ady Endréről,
aki kapu a mult és a jövő között. Aki hisz a
magyarság hivatásában, emberi jelentőségében,
annak Adyn keresztül kell mennie! Az ünneplő
fiatalság a fogadalom lobogó lelkesedésével
nézett szembe a teremben felállított Ady-arccal,
Csorba Géza szobrász alkotásával. Fogadalom
a magyar haladásra, fogadalom a magyar falu,
a magyar faj, a magyar népi szépségek szere-
tetére, fogadalom a magyar demokráciára!

Az Ady-ünnepség az új magyarság hatal-
mas megnyilatkozása volt. Az a fiatalság dalolt
az egyszerű, de az ifjúság virágaival ellepelt sír
körül, aki 1848-ban Petőfi és Jókai szellemi
serege, Kossuth légiója, vagy még régebben a
Nagyságos Fejedelem harcos kuruca volt. Örök
magyar fiatalság, a nemzeti és emberi jogok
bátor párosítója, a magyar haladás ragyogó
szemű tábora.

Magyar cserkészideálok.

Irta: Feri bácsi.

Az eleven tengelyszög.*

„Ahol tud, segít.“

Azt mondtam, hogy Szent László volt a legnagyobb, legtisztább életű, legjobb király. Az ő uralkodása alatt erősödött meg végleg Magyarországon a kereszténység, ő teremtett igazi rendet bölcs törvényekkel és szigorú, de jósa-gos igazságszolgáltatással s ő alatta kezdte el a nyugati kultúrvilág békés fejlődését saját szenvedése árán biztosítani a keletről betörő romboló szellem ellen. Az ő hatalmas alakja állja útját a kún-besenyő áradatnak, de később is a Duna-Tisza táján áll meg a tatárveszedelem, a török világhódítás s a legújabb időben a mai erkölcsi világrendet felforgató bolsevik eszme.

De nem arról akarok beszélni, hogy azért a sok szenvedésért, mártír önfeláldozásért mit kapott cserébe a magyar nemzet attól a sokszor megvédett nyugati kultúrvilágtól, hogy gúny és megvetés, rágalom és üldöztetés mind e mai napig a jótett jutalma, — egy névtelen suhané igazi cserkészerejéről akarok mesét mondani, nem is mesét, de igazi történelmet.

Szent Lászlónak temérdek gondja-baja mellett maradt arra is ideje, hogy elintézzé a zavaros fejtelenségben élő szomszédok ügyes-bajos dolgát. Ilyen rossz szomszéd volt a Balkánon s a dalmát tengerparton élő szerbhorvát népség. Nem tudott ott békés államrend kikerekedni, mert valahány törzsfő, zsupán élt a Száva mentén s szerte a hegy-völgyes országban, annyiféle volt az akarata. Egy tisztességes nagyúr akadt közöttük, akit László akarata és a pápa tekintélye királlyá tett, Zoloméznak hívták. Az se tudott volna rendet tartani a fékezhetetlen vad nép körében, ha nincs a háta mögött sógorának, Szent Lászlónak bölcsesége, vas keze.

László, ha rendben folyt az ország dolga idehaza, ha békén hagyták országát keleti ellenségei, sokszor el-ellátogatott hugához, a dalmát királyasszonyhoz. Talán nem is csak azért, hogy testvéri ölelést váltsanak, de hogy a sógornak rendberakja a szénáját s hogy meg-szelídítse a horvátok vad lelkületét. Ezért alapította a zágrábi püspökséget is (1093).

Bizony sokszor megjárta László az udvarával a Fejérváron, Segesden, Nagykanizsán, Vaskán át vezető utat Zágrábig s azon túl is

Petrinián, Topuszkón és Bikácson át egész a dalmát tengerpartig.

Egyszer fáradtan lóról szállott le a nagy király s hogy szundíthasson egyet, szekérre ült. Amolyan rázós, szalmaüléses fakószekérre, amelyet éppen valami faluhelyen elő tudtak teremteni neki. Haladt a szekér hegyen föl, hegyen le, a király édesdeden aludt amúgy ültében. Egy meredek domboldalon lefelé sebesebben nekilódult a szekér, mert nem lehetett megkötni a kerekét. Egyszerre csak a király kíséretében levő urak riadva vették észre, hogy kiesett a tengelyszög. Mód nélkül megijedtek. A sebesen forgó kerékagy csak csúszott, csúszott küljebb felé, ha lesimul a tengelyről, kész a veszedelem, felborul a szekér, a nagy király talán nyakát is szégheti. Tanácstalanul várták a jó urak, mi lesz. Arról szó sem lehetett, hogy megállítsák a szekeret, oly sebesen rohant le a lejtőn. Kiabálni se akartak, hogy föl ne riasszák a királyt édes álmából. Talán imádkozva húnyták be a szemüket, csodát vártak, mert más már úgy sem segíthet.

És egyszerre csak, honnan, honnan nem, ott terem egy paraszti legényke. Talán nyáját őrzött az út szélén, vagy ostoros fia volt szánatogató apjának a határban. Merészen odaugrik a kerékhez, visszalódítja a tengelyébe, — nem zökkent nagyobb a szekér, mintha kőre futott volna, — gondolkodás nélkül a szög helyére dugja mutató ujját és fut eszeveszetten a szekér mellett, versenyt a megvadult lovakkal. Mit bánja, hogy bőrét, húsát lecsikarja a kerékagy, hogy vére ken a tengelyt „kutyaszír“ helyett, fut, fut, lélegzet fultan, amíg laposba nem ér a szekér s fújva, tajtékosan meg nem állanak a lovak.

Felébredt a király és álomból ocsudva érti meg a halálra sápadt uraktól, hogy milyen veszedelemben forgott. Ott áll a legény, homlokáról patakzik a verejték. hátán az inge egy facsaró víz.

Széles borjuszájú ujjával itatja föl a vért a kezéről, de arcán nyoma sincs a fájdalomnak. Szinte röstelli, hogy a fényes nagy urak úgy ölelgetik, dicsérik, mintha valami nagyot tett volna.

És megszólal a király:

— Hogy hívnak, fiam?

— Balázsnak.

— Milyen Balázsnak?

— Csak úgy, Balázsnak, nincsen nekünk,

csak egy nevünk. Apám is Balázs.

— Tudod, mit tettél?

— Azt, amit helyemben minden magyar ember megtett volna. Segítettem, ahogy lehetett.

*) Mutatvány a szerző sajtó alatt lévő könyvéből. A „Magyar cserkészideálok“ a Vöggeneiter Verlag Magyar Osztály kiadásában jelenik meg a legközelebbi napokban mint a Kazinczy Könyvbarátok ifjúsági sorozatának tagilletménye.

— Es tudod kin segítettél?

— Nem én. Hogy úr az úr, azt látom, de hogy kicsoda, nem tudom.

— Én vagyok, Balázs fiam, a király.

Hej, megijedt a fiú erre a szóra s térdre rogyott az út porába. László szelíden fölemelte s így szólt:

— Kérj tőlem, fiam, akármit, megadom neked. Hős vagy, véred hullásával mentetted meg az életemet, rászolgáltál a legnagyobb jutalomra is.

Zavarodottan áll a fiú, nem tudja, mit kérjen. Az urak biztatják:

— Kérd, hogy vitéz lehess a király csatájában.

— Kérj földet, — lovat, — kardot, — pénzt... Balázs csak rázza a fejét:

— Nagy uram, nekem mindenem megvan, mert van munkám és kenyerem. De a falum népe szolgasorban él. Keserű a robot, sok a dézsma, — adj uram szabadságot nekik, ha jutalmazni akarsz.

A királyt könnyekig meghatotta az egyszerű parasztsuhanc önzetlensége, a „király jobbagyái“ sorába (nemesi sorba) emelte a Balázs egész szülőfaluját, minden ifjastól-fijastól egyetemben.

Balázst magát hadseregébe vette, nagy hős lett belőle, sok háborúban bizonyította meg, hogy érdemes volt a király hálájára.

Ugy tartja a hagyomány, hogy „Szent László nemesei“ közül való a kehidai Deák család is, mely a legnagyobb magyar politikust, Deák Ferencet, a haza bölcsét adta nemzetének...

Baden Powell, a cserkészgenerális.

— És egynéhány tanulság. —

Irta: SZOMBATHY VIKTOR.

A térdnadrágos öregúr.

Nem is öregúr. Ő maga tiltakozna legjobban az ellen, hogyha őt valaki öregúrnak nevezné. Hiszen alig hatvan esztendő (téved a cikkíró, 72 esztendő. Szerk.) és mi az a hatvan esztendő egy olyan cserkésznek, mint ez a huncutmosolyú, rövidrevágott bajuszú bácsi, aki hatalmas cserkészkalapban nézi a cserkészfiatit és mezitelenlédű rövidnadrágban állja a májusi esőt! Katonásan, vígan lépdél az emelvényre, hogy az a sok ezer cserkész, aki Pesten összegyűlt üdvözlésére, most hangos éljént kiáltson. Képzeljétek el: ezer és ezer cserkész szabályos sorban, zászlót hajva lengette a kalapját és kiáltotta: *éljen!* Micsoda hőmpölygő zúgás volt az! Aztán egy jelszóra zengte a nyolcezer torok:

Csi, Bi, Pi, Rá...!

Ez Baden Powell kezdőbetűinek angol kiejtése. A nagyon népszerű emberek nevét nem szokták kimondani teljes egészében az angolok. Csak nevük kezdőbetűjét. A monogramját. Baden Powellt sem mondják Bédn Pólnak, hanem így emle-

getik: *Bi. Pi.*

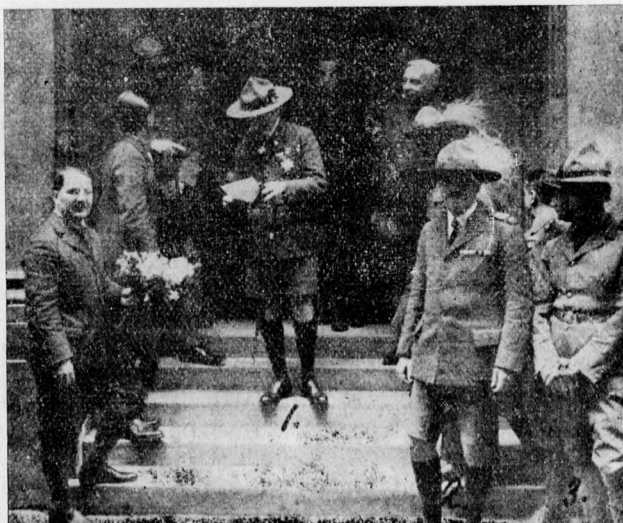
Ezzel minden meg van mondva. Az is, hogy milyen roppant népszerű bácsi ez az öreg generális, akinek fejében, mint jól tudjátok, huszonnyolc esztendővel ezelőtt teremtődött meg egy életerős fiatalság szervezetének gondolata. Akkor, mikor az angol-búr háborúban, Délafrikában, Mafeking várát védte és nagyserűen tudta felhasználni az öreg harcosok

mellé a mafekingi fiatal fiúkat is. Ekkor érlelődött meg benne az eszme, hogy életerős fiatal nemzedéket nevel. Először csak az angolok kezdték pártolni az eszmét. Manapság a föld minden államában sok millió cserkésztestvéretek van, fiúk.

Cserkész...

Azon a vasárnap délutánon, mikor Baden Powell ott állt az angol zászló alatt és a zenekar a cserkészhimnuszt játszotta, döbönt belém az érzés: milyen büszke is lehetek arra, hogy cserkész vagyok! Igen, nem szabad szégyel-

lenünk kimondani, minden öntudatos cserkész legyen roppant büszke cserkészmivoltára. Természetesen, nem a ruha teszi a cserkészt, hanem

Sir Robert Baden Powell bt. budapesti tartózkodása alatt avatta fel a Magyar Cserkészszövetség Hajnal-utcai székházát. Képpünkön a világ főcserkésze a székház kapujában üdvözlő iratot és csokrot vesz át. Kiséretében gr. Teleky és gr. Khuen-Héderváry főcserkészek

a lélek! A fíz törvény követése teszi a cserkészt cserkésszé s aki látja, hogy milyen világraszóló szervezetnek katonája ő, aki rájön annak tudatára, hogy mit is jelent igazában a cserkészség, az büszke lehet cserkészmivoltára s a liliomra, amit visel.

Én nagyon büszke voltam, mert igaz emberi életre törekvők ezreivel éreztem magam rokonnak.

Esik eső...

Akkor láttam, hogy mi is az: igazi cserkészeknek lenni. Képzeljétek csak, az eső megindult abban a pillanatban, mikor a fiúk felvonulni kezdtek és zuhogott másfél óra hosszág. Azt gondoljátok, akadt egyetlen egy is közöttük, aki makrancoskodott, vagy nem akart vidámarccal elvonulni a zászlók előtt?! Bizony, nem

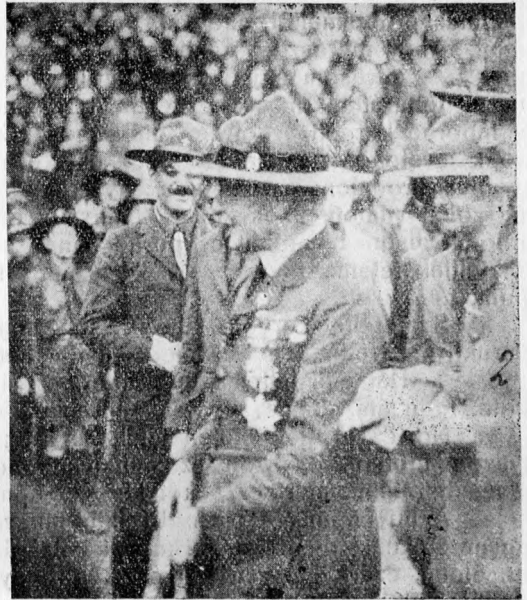
B. P. a hárshegyi cserkészparkban

ismeritek akkor az igazi cserkészt! Vigyázzmenetben, esőverte dobszó mellett vágták a lépést és vigyázzállásban várták a generálist, mintha nem is eső, hanem ragyogó nap tüze verte volna őket. Jókedvű fegyelem volt az és bármennyire sajnáltuk is a tönkreázott fiatalokat, egynek mégis örültünk: *A cserkészfegyelem, a cserkészköltés nagyszerű példájának.* Ezt látta a generális és nagyon meg volt elégedve. Beszédjét hangszóróölcseréken tolmácsolták annak a huszonöt ezer embernek, akik a cserkészpárádé kedvéért szintén ott álltak, s nagyon örült e beszédjében, hogy a cserkészfegyelmet ilyen példásan láthatta. Ez nagy önrudomra vall, fiúk és én szeretném, ha ti is ilyen nagy önfegyelmet tudnátok elárulni, ha nem is mindig ilyen nehéz esetekben, hanem csak olyan picurkáiban, mint mikor például őrséget kell vállalni hűvös este, vagy mikor a latin feladat nem

sikerül, vagy mikor édesanyátok hív gyorsan segíteni, de ti játszani akartok. Ó, a cserkész névért nagyon meg kell szolgálni ám s csak az lehet rá büszke, aki meg is szolgálta becsülettel. *Cserkészeknek lenni olyan, mint a középkorban lovagnak lenni. A cserkész a modern kor lovagja.* Most, aki ezt olvasod, egy pillanatra tedd csak le ezt a füzetet s mélyedj magadba: *vajjon helyt állasz-e mindig minden órában a követelményeknek?* Gondolj ilyenkor mindig azokra az esőáztatta fiúkra, akik nem zugolódtak, hanem vígan mosolyogtak Bí Píre, a mi öreg generálisunkra, mert így akarta ezt az önfegyelem!

Baden Powel fiai.

Baden Powell cserkészállamának már többmillió tagja van, melynek te is öntudatos polgára lehetsz, valameddig érdemmel viseled a cser-

Sir Robert Baden Powell bt., a világ főcserkésze, az FTC pályán a tiszteletére rendezett országos cserkésznapon szemlét tartott a felvonult csapatokon. Kiséretében lord Hampton, a világ főcserkészeinek helyettese; dr. Molnár Frigyes, a MCsSZ. külügyi főtitkára és dr. Fodor Ferenc

készliliomot. Gondold el, mennyi testvéred van széles e világon, nem vagy egyedül, de mindnyájan versenyben vagytok ám: *ki a legjobb cserkész?* Még te is lehetsz ez a legjobb cserkész, ha van hozzá kedved és erőd. Jó cserkészeknek lenni büszkeség. Ezt a büszkeséget azonban nem szabad éreztetned senkivel, ennek a büszkeségnek csak a szivedben a helye. De akard, hogy mindenki mondja rád: *nini, milyen kedves, cserkészes ez a fiú!* Ez legyen számodra a legnagyobb cserkészköltés. Szeretném, ha néha elgondolkoznátok cserkészvoltotok lényegén s nemcsak üres szavaknak éreznétek a cserkészeskedést.

Beszélgetések.

Irja: FENYVES PÁL.

Kedves barátaim és kedves "ellenségeim", engedjétek meg, hogy ismét A Mi Lapunkról beszélgessek A Mi Lapunk hasábjain. Amióta munkatársai jóvoltából a fejlődés útjára lépett A Mi Lapunk, azóta nemcsak régi, kedves olvasói, hanem a laptól távolabb álló jóakarók is fokozott figyelemmel féltik és őrzik a csehszlovákiai magyar diákság egyetlen folyóiratát. A Mi Lapunk sorsa ma már nemcsak a diákság belső ügye, hanem majdnem közügy. Ebben minden bírálónk egyetért. Egyetértenek bírálónk abban is, hogy A Mi Lapunk nem volt és nem lehet a jövőben sem *egyetlen* pártnak, *egyetlen* csoportnak a folyóirata, hanem mindig csak a csehszlovákiai magyar diákság egyetemességéhez, az egész csehszlovákiai magyar ifjúsághoz szólhat. Magunk is ezt valljuk, erre törekszünk esztendőök óta.

Hogyan szolgálhatja a Mi Lapunk legjobban a csehszlovákiai magyar ifjúságot? — ezt a kérdést feszegetik jóakaratú bírálónk rendkívül változatos kifogások, ellenvetések és szemrehányások során.

Jóindulatú bírálónk egyik része szemünkre veti, hogy a lap szerkesztésének irányelvei maradiak. Ezek a barátaink úgy vélik, hogy A Mi Lapunk visszahúzódik a jelen égető és sokszor fájdalmas problémáitól, ahelyett, hogy bátor lendülettel a körülöttünk zajló élet hullámaiba vetné magát, avagy merészen nekivágna a szélesen ívelő horizontnak. „Jaj, nagyszomorú sorsa lesz annak“, — olvasom egy tüzes hangú levélben — „aki végtelen meditációiból nem tud teltre repülni.“

Jóbarátaink másik része azt tartja, hogy A Mi Lapunk „szidja a régit, dicsőíti az újat s ezzel két táborba kergeti az olvasó diákságot.“ Ezt a szemrehányást is szószerint írom ki egyik lelkes hívünk leveléből. Azok a bírálónk, akik ezen a nézetten vannak, rossz néven veszik tőlünk, hogy a magyar irodalom oszthatatlan egységéből nem zárjuk ki újabb és legújabb íróink s költőink ma még sokat vitatott alkotásait. Nyilvánvaló, hogy ez az ellenvetés épen a fordítottja annak, amit bírálónk elsőnek említett csoportja hangoztat; hogy közkeletű szavakkal éljek, az egyik oldalról azt kiáltják felénk, hogy *konzervatív* lapot szerkesztünk, a másik oldalról pedig az a vád, hogy lapunk *destruktív*.

Szeretettel kérdem tőletek, lehetséges-e, hogy ugyanazon lap egyidőben konstruktív és destruktív legyen? Lehet-e valami, ami fehér, ugyanakkor fekete? Azt felelhetné erre valaki:

— Hát ami teljességgel fehér, az bizony csak fehér és ami teljességgel fekete, az csak fekete. Igen ám, de nézzük csak a saktáblát: az fehér is meg fekete is

No, ez a felelet fején találja a szegyet. Valóban elképzelhető tehát, hogy A Mi Lapunk egyazon időben, egyazon számában maradi *is*, haladó *is*. Nagyon ügyeljetek erre a két „is“-re, kedves barátaim, mert ez a két kis szó dönti el a vitát.

A Mi Lapunk a csehszlovákiai magyar ifjúság egyetemességének, valamennyi csehszlovákiai magyar diáknak, de főként a középiskolai diákságnak szócsöve. Ti adtok neki hangot, ti leheltok belé életet, ezért egészen természetes, hogy többféle jó szándék, többféle, egymástól eltérő élet-szemlélet jut benne szóhoz. A Mi Lapunk teret ad minden meggyőződésnek, amely a lap egyetemes céljával: az oszthatatlan magyar kultúra ápolásával, összhangba hozható. Ez a legfőbb cél biztosítja — minden különféleségen túl — A Mi Lapunk meg nem alkuvó, egységes szellemét.

Vannak aztán egymással szembenálló más ellenvélemények is. Egyes bírálónk szerint hiba, hogy nem jut elég terünk a főiskolai diákok problémáinak tárgyalására. Mások azt panaszolják, hogy keveset foglalkozunk a középiskolai önképzőkörök életével. Legfiatalabb olvasóink mindegyre azt a kérést ismétlik, hogy közöljünk minél több szórakoztató, tréfás olvasnivalót a kisdíkoknak. Kedves barátaim, ki tudná ezt a három kívánságot közmegelegedésre összeegyeztetni?

Egy másik, egymással ellentétes Laráti csoport A Mi Lapunk cserkészies szellemét figyel. Egyrészt keveslik a cserkészlet legsajátosabb kérdéseinek szakszerű tárgyalására fenntartott hasábkot, másrészt feleslegesnek mondják A Mi Lapunk cserkész-közleményeit és külön cserkészujás megindítását óhajtkák...

Jóhiszemű és jószándékú bírálónk sokféle nézetének felsorolását még tovább folytathatnám. Azonban ezek a példák is elégségesek annak igazolására, hogy A Mi Lapunk általános megítélésébe — hogyan, hogyan nem — valami hiba csúszott. Bírálónk többnyire megfelelnek arról, hogy A Mi Lapunknak egyetemes célja van: a magyar kultúra összességének, az egyetemes és oszthatatlan magyar szellemnek ápolása. Ezzel kívánjuk szolgálni, amennyire erőnkől telik, a csehszlovákiai magyar ifjúságot. Kedves tanácsadóink arról is meg szoktak feledkezni, hogy A Mi Lapunk nem irodalmi, nem politikai, nem tudományos irányítókör, hanem elsősorban a középiskolás diákság folyóirata.

Tudjuk, hogy minden véleménynek, minden ízlésbeli árnyalatnak meg nem felelhetünk, egészen általános tetszést nem arathatunk. Nem is versengünk érte. Különösen nem keressük a

tespedő nyugalmat oly módon, hogy elkerülünk, elhallgatunk mindent, ami egyik vagy másik csoport ellenzésével találkozik. Emiatt mindig lesznek vitáink hol egyik, hol másik felfogás egyoldalú védelemzőivel. Ezeket a vitákat vállalunk: kötelesség, mivel a csehszlovákiai magyar ifjúság sem számát, sem anyagi erejét tekintve nem elég erős ahhoz, hogy egynél több ifjúsági lapot eltartson. (Még ez az egy is gazdasági nehézségekkel küzd nyolc esztendei fennállásának első percétől fogva.)

Szegények vagyunk és kevesen vagyunk, kedves barátaim; egy gyékényen kell megáruulnunk. Nagyon vigyázzunk hát, hogy a szertelen vitatkozás hevében mi magunk ki ne rántsuk magunk alól ezt a gyékényt. Félre ne értse senki, amit mondok. A szeretetteljes szigorúsággal előadott, józan bírálóknak nem emel gátat A Mi Lapunk. (Hiszen a múlt novemberi számlan éppen e beszélgetések írója próbált — sajnos, eredménytelenül — vitatkozáskört alakítani.) Most újra kérlek benneteket: figyeljétek, ellenőrizzétek, óvjátok, bíráljátok továbbra is A Mi Lapunkat, de vigyázzatok, hogy csupa szeretetből és lelkesedésből ne veszélyeztessétek A Mi Lapunk fennmaradását.

A csizmadia malaca.

Hét volt, hol nem, nyulárnyékán,
Itt vagy amott, tudod hékám!
Minálunk vagy tündalotok,
Szent, hogy igazat hazudok:
Egy ember nagy csudát ért,
Míg köhögött, mindig élt . . .

— Csizmadia, György a neve,
Egy malacra ki szert teve.
A gazda is olyan gyim-gyom,
Malaca is szinte lim-lom.

Esteledik az idő,
Hogy a malac a kondával haza jő.
A gazdája kinn pipázik,
Amikor bekarikázik.
Bekarikáz s nagy éhesen csak így ri:
Gyuri, gyu-ri, gyu-ri-ri!

Dühös lesz György majsztram erre,
— Ne csufolódj, arra, erre!
Ne csufolj, mert leütlek!
Majd ezt tűröm tetüled!

Másnap este újra így,
Jön a malac és visít:
— Gyuri, gyuri, gyuri!
Szól a gazda: Ugyi
Ebadta csak csüffü teszel,
Vigyázz, amíg szépen leszel.

Harmadjára
Haragjába
Előkészít egy fokost,
Mégpediglen takarost.
S hogy malaca begyurizik
Nyakon üti, hogy felbukik.

Bezzeg tudja már a rangot:
— Gróf, gróf! — így ad hörgő hangot.

„Nyakon üti, hogy felbukik.“

— Mit beszélsz?
Mégis élsz?
Nekem szólsz?
Csufoledsz?
Gróf az apád, de nem én!
És kap újra a szegény.

Szegény malac végsőt rugja,
Hogy a mórest végre tudja.
— György, györgy, györgy, — nyöszörgi,
Mig a párárt kihörgi.

Na lásd adta disznaja, —
Így vergel rá gazdája,
És röhög,
És köhög:
— Ha előbb is így beszélgetsz,
En felölem holtig élhetsz!

Pufinak kutya jó kedve támadt.

Én vagyok a falurossza,
Engem ugat minden kutya.

Eb fél, kutya fél,
Mig az ipam, napam él.

Én vagyok a kunsági fi,
Nekem nem parancsol senki.

Bús az idő, bús vagyok én
Magam is.

Egy, kettő, három, négy,
Kopasz barát hová megy?

Este kilenc óra előtt,
Sétálj el a házam előtt.

Elmennék én tihozzátok egy este,
Ha kutyátok a kapuban nem lesne.

Kis kutya, nagy kutya
Nem ugat hídába.

Gyere be, pajtás, gyere be,
Csak magam vagyok ide be.

Húzd rá, cigány, csak azért is,
Ha mindjárt az ingemért is!

Kicsiny nekem ez a ház,
Kírúgom az oldalát!

Haza, haza, rongyos baka,
Otthon vár a jó vacsora.

UJ BUDA UNOKÁI.

Kalandos ifjásági regény.

(3. folyt.)

Írta: TÁBORY PÁL.

Claybure nek csendült és soha sem hallottam. Amikor meglátta, hogy ott gubbasztok még a sarokban, rámrivalt és aludni kergetett.

Nem hunytam be a szemem egész éjszaka. S köröskörül, a szobákban megéreztem: a másik hét fiú épp így virraszt velem . . .

NEGYEDIK FEJEZET.

Bajba jutunk.

S . . . town, augusztus 14

Óh, Uram Isten, föl akarok ébredni . . .

Tul gonosz és tul kínzó ez az álom. Nem is lehet, hogy igaz, — add Istenem, hogy csak a boldog és szép álmok legyenek igazak. Add, hogy úgy legyen, mint kis gyermekkoromban, — ha rosszat, borzongatót álmodtam, sikoltottam egyet és fölébredtem. Aztán de nagy boldogság volt nyújtózni az ágyban s érezni, hogy semmi baj nincs, csak álom volt minden.

Zavaros és valószínűtlen ugyis mindez ahhoz, hogy valóság legyen. Ilyesmí talán csak a füzetes detektívregényekben történik meg, amelyeket egy-egy osztálytársam olyan mohón falt. De az élet nem játszik detektívregényt. S mégis: haleirom mindezt, azt hiszem: valami furcsa, lehetetlen, kitalált kalandorhistoriát vetek papírosra . . .

Átkozott S . . . town, — egyhangú lapos kis amerikai város, százyolevan kilométernyire New Yorktól, — sorsunk megpecsételője, végzetes csapdája szegény társaimnak. Isten tudja, mi lett velük . . . Nem is merek rá gondolni, mi várt rájuk a házban, azután, hogy becsapódott az ajtó s mi hiába döngöttük. Csak azt tudnám, ki az a rejtélyes ember, akinek nevét Károly bácsi emlegette! — Csak lenne valaki segítségem, csak lenne itt Bazzay parancsnok ur! Mindjárt minden rendbe jönne, ha valaki itt állna mellettem, megfogná a kezem s azt mondaná nyugodtan és szelíden:

— Dehát gondolkozzunk józanul, Gyurka!

Szépen tudok józanul gondolkodni. Zúg a fejem s minden percben le kell nyelnem a sós könnyeket, amelyek belülről feltörnek . . .

Végigsimitok tüzelő homlokomon s megpróbálok visszaemlékezni mindenre. Egyetlen emlék világít belém élesen és keményen, minden előzőt kitörölve:

Amikor jövünk végig a keskeny utcán s keressük a 18-as házszámot, amelyet a levél megjelölt, — Károly bácsi és a fiuk előre mennek, csak Pityu meg én maradtunk hátra. Pityunak fáj a lába, a talpát fölsértette a multkor s rámtámaszkodva bicegett, mert nem akart semmi módon otthon maradni. Éppen lenéztünk egy percre egy pinceablakba, ahonnan fény csillogott ki s ahol szegényesen öltözött emberek ültek egy asztal körül, — s amikor fölneztünk, Károly bácsiék nem voltak sehol . . . Mintha a föld nyelte

volna el őket, hült helyüket sem találtuk.

Végigrohantunk az utcán s bizonyosak voltunk benne, hogy bementek a házba, megvárnak a lépcsőházban s együtt megyünk föl. Mintha valami ajtócsattanást is hallottam volna az előbb, most már biztos is voltam benne. Megálltunk Pityuval, aki nyögve sántikált, a 18-as ház előtt. Alacsony, kétemeletes, régi épület volt, ablakain kiugró kosár-ráccsal. Ajtaja masszív rézkapu. Persze, megpróbáltunk becsöngetni, de a csöngő nem szólt. Az ajtó zárva volt, ezt talán fölösleges is elmondani. Kopogtunk és dörömböltünk, zörgöttünk és rúgtuk az ajtót — jó félóraig, minden eredmény nélkül.

Félóra végeztével megjelent egy rendőr s megkérdezte, hogy mit keresünk. Ír fiú volt s így elég nehezen ment a beszéd, de azért valamenynyire megértett . . . Amikor megtudta, hogy mit csinálunk, nevetni kezdett és kijelentette, hogy ez a ház másfél esztendeje lakatlan, nemsokára le fogják bontani és itt ugyan hiába keresünk valakit. Menjünk odébb, talán máshová tértek be társaink . . . Ha nem lett volna a levélben 18-as, akkor minden töprengés, minden kétség nélkül otthagytam volna a házat. De így szöveget ütött a fejembe . . . Mindenesetre végigjártuk az aránylag rövid utca harmincegy házát. Nem, sehová se tért be nagyobb csoport. Egész biztos volt benne mindenki.

Kimerülten és kétségbeesetten ültünk le egy sarokkőre. Gondolkoztunk.

A gondolkozás eredményeképpen újra megpróbáltuk a behatolást. Persze, most se sikerült. Elkéseredetten vágtattunk vissza ir barátunkhoz s megkérdezzük tőle, merre van itt a rendőrség. Megmagyarázza.

A hosszu szobában két ember ül, — jóarcu, barátságos policemen-ek. A chief is itt van, bevizznek a szobájába. Hamarosan megérti, miről van szó, — de alig hiszi el. Amikor aztán fogadkozunk és esküdözünk, — nagynehezen mégis ad öt rendőrt s velünk küldi egyik detektívjét.

Hossza munka után sikerül betörnünk az ajtót. A ház üres, — sehol egyetlen butor. Alá-pincézett régi épület. A falak nem rejtenek ürt. Padlástól pinceig mindent végigvizsgáltunk. Károly bácsiéknak sehol sincs nyoma . . .

A fejünk faj s szinte támolgyunk. Vissza kell mennünk a rendőrségre, hogy jegyzőkönyvet vegyenek föl . . . A kapitány azt mondja: bizonyosan valami kis tévedés lesz a dologban, elke-rültük egymást vagy egyéb történt . . . De bennünk egyre jobban, szorongató kigyó ébred: itt valami szörnyűség történhetett. Idegen világ ez s az érzésem nagy hazavágyásba oldódott. A szálló magányos szobájában átsirtuk az egész estét.

Másnap reggel másfél órái könyörgés után a kapitány telefonált New-Yorkba. Nagy szerencsénk volt. Maga Enright, a rendőrfőnök vállalta el a dolgot, mert az újságok már kezdték piszkálgatni: miért nem árulnak a magyar fiúk mozgó könyvesboltjaiban...?

Féltizkor telefonáltunk s háromnegyedtizenkettőkor már ott állott előttünk Enright. Szélesvállú, deresedő hajú, nagyon világos szemű ember volt. Kezet fogott velünk, aztán külön szobát kért s oda vitt be.

Elmondottunk mindent, ami megérkezésünk óta történt. Figyelmesen hallgatta, néhány részletre vonatkozó kérdést tett, aztán megkérdezte:

— De hát miért jöttetek egyáltalán ide?

Igen, ez a kérdés eddig még nem is ötlött eszünkbe. Pedig talán itt volt az egész dolog nyitja. Nagy biztonságot éreztünk már is, — Enright valahogy élesen megfogott s kitudta belőlünk a fontos dolgokat szedni.

Akadozó, elfogult és elszorult hangon mondtuk el, egymást kiegészítve, az előzményeket... Hogyan tüntek el Feriek... a rettenetes várokozást és a kétségek kinjait... S a levelet, amelyet három nappal ezelőtt kaptunk s amelyben az állott: „Ha hiányzó társaitokat meg akarjátok találni, S... townban van valaki, aki útbá igazíthat. A Baker-utca 18. száma alatt vár rátok. Valamennyien gyertek. Pénzt nem kérünk tőletek, csak bizalmat!“... Aztán...

— Aztán be lementetek a csapdába, mi! csapott reánk a rendőrfőnök kemény szava. — Hiába, greenhornok vagytok ti, nagybátyákkal együtt... Hát hogy lehet egy névtelen levélnek bedülni?

Dadogtunk valamit a várokozás kinjáról és a bizonytalanságról, de nem hallgatott reánk. Csak akkor villant föl láng a szemében, amikor elmondtam, hogy Károly bácsi miként mormolta akkor este Claybure nevét. Mintha ez a név egyszerre fölnyitott volna egyet-mást előtte. Végigsimított Pityu haján s aztán intett:

— Jól van, fiúk... Holnap reggel előtt nincs rátok szükségem. Most menjete el sétálni, pró-

bálatok megnyugodni, — bizom benne, hogy még holnap együtt lesztek társaitokkal...

Nem tudtunk hálálkodni, csak némán hajoltunk meg s nyujtottunk kezet. Aztán letévelyegtünk az utcára. Minden cél nélkül barangolni kezdtünk s egy kisebb park padjánál álltunk meg végre. Leültünk s magunk elé meredtünk. Nem mertünk beszélni a törtétekről, — mindegyikünk a maga gondolataival törődött. De éreztük, hogy ezek a gondolatok közösek.

Hirtelen, — legnagyobb csodálkozásunkra —

magyarul csendült meg egy hang. Főlnéztünk. Alacsony, gömbölyű emberke állt velünk szemben, kék szeméhez fucsán illett lángvörös haja. Felénk nyujtotta kezét s félig suttogva mondta:

— Jöjjenek, fiatalurak... Elvezetem többihez... Tessék gyorsan jönni.

— No de hát ki maga? — szakadt ki belőlem az ámulás.

— Vagyok jó barátjuk. Szeretem magyarokat. Tétováztam. Megint csapda lenne?

... Az ember posztódarabot lóbált felém...

Enright, igaz, intett. De az ember posztódarabot lóbált felém s ez eloszlatta minden kétségemet. Mert a kezében kis, himzett óratokot tartott — Ferieit, hiszen még Lili himezte bele a H. F. betűt. Felálltam.

— Gyerünk! — mondtam.

Az emberke füttyentett egyet, mire nagy, csukott, fekete autó gördült a park bejáratához. Beszálltunk. Pityu került középre, az emberke a másik oldalra, én a baloldalán ültem. A kocsni nekiindult. Végigvágatott a főtéren, befordult egy mellékutcaiba. — megint térre kerül, aztán nekiindul... Ebben a percben Pityu ordít egyet, az ablak felé ugrik, kirugja az ajtót és éles hangja belesivít az este csöndjébe:

— Halló! Help there! Halló!

Miért kiált segítségért? Hiszen semmi oka sincs rá... De nincs időm gondolkodni rajta — távolról rohanó lépések dobbanása hallatszik, éles rendőrsíp szólal a sötétben s egyszerre érzem, hogy valaki megragad s kilök az autó ajtaján.

A kövezetre repülök s amint a repülés kábultságából magamhoz térek, észreveszem, hogy Pityu mellett ül és nagy szemekkel bámul rám. Torkomból nehezen vergődik ki a szó; félig dadogva mondom:

— Dehát... miért... csináltad ezt?

— Kloroform — feleli Pityu minden összefüggés nélkül. Kloroformos zsebkendőt huzzott ki zsebéből... Minket is kelepcebe akartak csalni... Észrevettem... Majdnem késő volt...

A sötétségből most szilárd alak bontakozott ki s egy hatalmas rendőr hajolt fölénk. Most vetjük csak észre, hogy még mindig a kövezeten ülünk s a rémült feszültség jóízű kacagásba oldódott fel így. Magyarázatot kért, de nem mondtunk semmi egyebet csak azt, hogy egy autóból ugrottunk ki és megkértük, vezessen azonnal a rendőrségre.

Enright sötétedő arccal hallgatta végig kalandunkat. Nem is hitte el mindjárt s pontosan le kellett írunk az egyes részleteket. Keresztkérdéseket intézett hozzánk, de nem kapott ellentmondáson.

— Well, fiúk — mondta — azt hittem, hogy csak romantikus kitalálás az egész. De sokszor van dolgunk detektívregényekbe-bolondult ifjonckokkal, akik mindenáron Sherlock Holmeseknek képzelik magukat... De a dolog kezd komoly lenni. Ugy látszik, odaát is komolyan veszik...

Elgondolkozva sétált föl és alá a szobában. Majd hirtelen csöngetett. Fialat, rózsásarcurendőr jelent meg.

— Kérem Allan Sword urat — mondotta Enright.

Néhány pillanatig vártunk, aztán az ajtóban megjelent Allan Sword.

*

Allan Sword Enright legügyesebb embere volt, nagy tehetségű, széles látókörű fiatal police-inspector, ahogy a detektív-csoportvezetőt Amerikában nevezik. Enright mellénk rendelte, hogy állandóan velünk tartózkodjék. Bizott abban, hogy a titokzatos banda újra megkísérli velünk szemben a dolgot s akkor sikerül Allan révén megfogni őket.

Mindjárt az első pillanatban megbarátkoztunk vele. Nyiltarcu, nagyon őszinte fiatalember volt, akinek sportruháján csöppet se látszott a detektív típus. Kedvesen, minden nagyképszerűség nélkül mutatkozott be, átvette Enright utasításait és mindjárt azt indítványozta, hogy menjünk egyet sétálni: beszélgetni és ismerkedni szeretne velünk.

Odakint az utca most már egészen sötét volt. Alig néhány perc múlva kibujt a hold a felhők mögül s éles világosságot vetett mindenre... A toronyban az óra elkongatta a tizenegyet s mi kicsit csodálkoztunk a késői sétán. Igaz, hogy éreztük: úgy se tudnánk aludni a mai izgalmak után. Allan beszélgetett. Kérdezősködött Magyarországról, Károly bácsiról, az üzletről; még azt is megkérdezte, hogy ki van még az üzletben s amikor Redsworthról hallott, pontosan le kellett írunk a külsejét, milyen szokásai vannak, stb. Persze dicsértük, mert Redsworth mindig kedves és figyelmes volt hozzánk.

Most odaértünk ahhoz a parkhoz, ahol az autó megállt.

— No, fiúk, — indítványozta Allan, — csináljunk egy kis detektív munkát. Legalább ti is segítetek nekem. Kövessük az autót, amíg lehet.

A legközelebbi lámpaoszlopnál rendőr állott. Allan odalépett, fölemelte kabátját s megmutatta jelvényét. A rendőr tisztelgett. Igen, látta a fekete autót s azt is látta, hogy beszállunk. A megengedett sebességgel ment, autózsemüveges soffőrr vezette...

Már mentünk tovább. Rendőrtől rendőrig, utcaseprőtől fagyfaltosig eljutottunk így a város határába, ahol már szétszórt házak gubbasztottak egymás mellett. Ott azután mindennyom elveszett. Mintha föld nyelte volna magába a fekete kocsi...

Visszatértünk a szállóba. Allan velünk aludt s nagyot tornásztunk lefekvés előtt. Még az is eszünkbe jutott, hogy dél óta nem ettünk, felkeltettük az álmos barkeepert s hideg ételt hoztunk egy üveg almaborral a szobába. Nagyon jól esett... A fáradtság elnyomott s mély, öntudatlan álmot aludtunk egész addig, amig reggel Allan fölénk nem hajolt:

— Fölkelni, fiúk!... Megyünk New-Yorkba.

Álmosan kérdéztük; miért? — de nem kaptunk rá feleletet. Lent autó várt ránk s alig két órával később már a villában voltunk, amely most rettentő kihaltan hatott a siránkozó Mrs. Snail-lal s elhagyott szobáival. Allan elhozatta lakásáról keveske holmiját s berendezkedett nálunk...

Ujság itt nem volt. Csak anyusnak találtam egy hosszú levelét, amelyben persze kérdések és jótanácsok özöne foglaltatott. Mit csinálunk, mi a tervünk, hogy megy a könyvesbolt, mikép van Károly bácsi velünk meglegedve, mikor indulunk már haza — és sok-sok más kérdés. Mesél az otthoniakról, Liliről és apusról, meg a cserkészekről is...

Hogy végigolvastam a levelet, elborított a fájdalom és a tehetetlenség érzése, — könnyek fakadtak bennem. Erényi Pityu velem olvasta a levelet, — most sóhajtott egyet és öklével a szemét dörgölte, közönbösséget tetteve. Allan jött be a szobába s megkérdezte, miért lógatjuk a fejünket? Megmutattam neki a levelet, mire csuda kedvesen mesélni kezdett a saját édesanyjáról, aki Iovában, Davis Cityben él, meg az apjáról, aki meghalt.

Látogatónk érkezett: Redsworth jött el. Mindig barátságos arca kicsit elkomorult, amikor Allan-t meglátta, de azért kifogástalan udvariasággal hajolt meg. Aztán nekikezdett a referádnak... Nem tudja, mit csináljon az üzlettel. Rengeteget keresik a magyar könyveket és reklamálják az elárúsítókat... Persze én nem tudtam tanácsot vagy utasítást adni, — arról szó sem lehetett, hogy mi most beálljunk az ígába. Nem ment volna s ha a tiz közül kettő maradt volna csak, elég nagy föltűnést kelt. Így aztán mégis

azt a tanácsot adtuk, hogy mondja mindenkinek: új könyvek kiadását készítjük elő s addig szünetel az árusítás. Néhány társulási ajánlat, mozi-szerződés és egyéb levél is érkezett, — de per sze nem törődünk vele.

Türelmetlenül, helyünket nem találva, töltöttük el a napot s csöppet se tettünk eleget Mrs. Snaill szíves évéshez-invitalásának. Délután távirat érkezett: S . . . townban megtalálták a tizennyolcas számú könyves autót; szükségesnek tartják, hogy lejöjjünk, mert új nyomok is akadhatnak. Allan azt mondta, hogy okvetlenül utazzunk le, hiszen mindent meg kell próbálnunk.

Ujra autóba vágtuk magunkat s most már harmadszor tettük meg az eléggé változatos utat. De nem igen törődünk a tájék szépségeivel, izgatottan vártuk s színeztük ki előre a lenti eseményeket.

Alaposan csalódtunk. Az egyik s . . . towni garázsban ezelőtt kilenc nappal (szóval Feriék el-tünésének napján) egy szakállas úr egy autót helyezett el, előre fizetett és azóta nem jött az autóért. Véletlenül találták meg, az egyik rendőr egész a garázsig követett egy tulgyorsan hajtó motorkerékpárost s így derült ki az egész. A garázs tulajdonosa megadta az ember leírását, de bizony abból semmi se derült ki. Alkalmasint álszakállt viselt.

Egyelőre úgy döntöttünk, hogy ennek dacára lent maradunk S . . . townban, — hiszen nem tudhatjuk, nem lesz-e valamikor ránk szükség. Allan velünk volt; de Enright már másnak adta át az ügyet; fontos konferenciái voltak Bostonban.

Éltük az amerikai kisváros egyforma életét. Az emberek itt, a tizenkétezer lakosu városban majdnem mind névszerint ismerték egymást s messziről köszöntek joviálisan az utcán. Mindenki tudta, ki a komája, mennyi pénze van, mi volt az apja a másiknak. A pletykák villámgyorsan terjedtek s így csodálatos volt, Enright mennyire titokban tudta tartani az egészet . . .

Az egyik délután nem birtuk már ki a szálló unalmát, sétálni mentünk. Allan, mint rendesen, velünk. Ujra családjáról mesélt, apjáról és kis hugaról, aki most a Fülöp-szigeteken nevelőnő egy spanyol családnál, de jövőre hazajön . . . Mesélt arról, hogy a nagypapja nem amerikai ember, hanem, — itt fogott el a csodálkozás, — magyar . . . Allan azt hitte, hogy a magyar olyan népfajtája a németnek, mint a skót az angolnak s kicsit meglepődött, amikor megmagyaráztuk, mennyire különbözik. Faggattuk, mit tud a nagyapjáról, de csak annyit tudott, hogy annak nem Sword volt a neve, ezt csak apja vette fel, hanem — nem, a névre cseppet sem emlékezett . . .

Öntudatlan ösztön irányította lépéseinket: hirtelen a Baker-utca 18-as háza előtt állottunk. Neki támaszkodtunk a szemközti falnak és néztük a házat, amely éppen olyan mogorván, éppen olyan kihaltan nézett velünk farkasszemet, mint a

multkor, amikor kétségbeesve álltunk meg előtte.

Kintornás ment el mellettünk, az egyik udvarba bement s ócska kintornáján megcsendült a Yankee Doodle és a Yes we have no Bananas . . . Unottan hallgattuk egészen elmélázva, nem is beszélgettünk.

Pityu hirtelen felkiáltott, Mindketten feléje fordultunk, de már akkor késő volt . . . Kis pajtásom nekiugrott a 18-as ház ajtajának, amely könnyen kinyílt a taszítás erejétől és berohant . . . Az ajtó becsapódott. De Allan odaugrott és vállával újra kifeszítette. Melléje siettem. Elöttem hallottam Pityu lépéseit, ha nem is láttam. Még azt a benyomást szívtam magamba, hogy Allan szájába veszi füttyülőjét s két hatalmas hívőjelet ad le, — aztán berohantam vele együtt a sötét ségbe . . .

Mögöttünk sulyos csattanással csapódott be az ajtó . . .

ÖTÖDIK FEJEZET.

Erényi Pityu hőstette.

S . . . town, augusztus 23.

Most már minden jó.

Elmúlt a gonosz álom és jóságos, boldog valóság van körülöttem. S ha néha egy-egy szóban vagy közvetlen emlékből jelentkezik az elmúlt három nap lázas, véres, borzalmas esemény-tömkellege, — csak kicsit kell jobbra fordítanom a fejem s minden szertefoszlik, mintha sohasem élt volna. Amennyire fojtott, elnyomott banat tett mindent szomorúvá még négy nappal előbb, — annyira tiszta, makulátlan boldogság újjong a lelkem mélyén. Akkor imára kulcsolódott a kezem és bolondos, dadogó félmondatokat küldtem felfelé, — most csöndben egészen befelé nézve, sajátmagam oltáránál hálás, újjongó alleluját bocsátok szárnyra. Aki megadta a megváltást, bizonyára elfogadja a halát is.

Ha elfordítom jobbra a fejem, Feri sápadt arcát látom, amint barna haja szétzilálódott a fehér párnán s kimerülten, mégis nyugodtan alszik. Ajka körül enyhe mosolygás, — most anyánkra gondol, érzem. Egyszerre tágranyitja szemét, körülnéz, mintha csodálkozna, hogyan kerül ide — és aztán rám mosolyog. Csöndesen, halkán beszélgetni kezdünk:

— Hogy van Pityu? — kérdi.

— Jól, — felelem, — ma reggel már nem volt láza.

— Mit mond a doktor?

— Azt, hogy holnap fölkelhet, ha addig nincs hőemelkedése.

— Hála Istennek. És Bob?

Mindketten egyszerre fordulunk a harmadik ágy felé. Vékony arccoska mosolyog onnan ránk, Bobby is ébren van. Aranyszőke haját végigsimítja finom kis kezével és mosolyogva kíván jó reggelt csengő hangján.

(Folyt. köv.)

Magyar kincsek birodalmában.

A Mi Lapunk néprajzi rovata.

A magyar egyetemi ifjúság, jövődönk mérnöki, közgazdászai, orvosi, tanítói, lelkesi és jogászai, visszatér a földhöz és a néphez, ahonnan az előtte járó úri nemzedékek többé-kevésbé elszakadtak. A kisebbségi magyar diákság szaktudásával a csehszlovákiai magyar falvak gazdasági fellendülését, tisztaságát és egészségét, iparát és kereskedelmét, művelődését és szellemi életét, építő boldog békéjét akarja szolgálni. A nagy magyar népi hivatásra a középiskolás és iparos fiúknak és lányoknak is készüldniök kell. Ébredjen minden cserkészcsapat, minden önképzőkör, minden magyar ifjúsági egyesülés annak a tudatára, hogy a faluért és népért csak az dolgozhatik kint az életben eredményesen, aki ismeri a magyar falu életét és szereti a nagy ígéretné magyar parasztságot. Hasson oda minden ifjúsági mozgalom, hogy a városi magyar ifjúság, minden fiú és minden leány, aki tanúltságával valaha vezető helyre kerül, élő kapcsolatba jusson a magyar falusi néppel. Szeresse a magyar diák és ifjúmunkás, vagy iparostanonc mindazt, amiben a magyarság természeti vonása nyílal fel, szeresse a falu sejtelmes paraszzenéjét, szívja magába Bartók Béla és Kodály Zoltán magasztos dalait. Keresse a magyar ifjú zsenge gyermekkorától kezdve a népköltészet nedves, húsos, üde virágait. Csodálja a népszokások mélyén lüktető sajtáságos pogányságot és zuhogtassa át magát a természet

embereinek földből és vérből termelt zamatos magyar tájbeszédét. Nyíljon ki a magyar népi kultúra, mely Petőfi Sándort és Ady Endrét adott a világnak, minden szavalóversenyen és cserkészünnepélyen. Hatoljon át a magyar megújulás minden őrsi órában. Nem kell nekünk angol polgári romantika, sem indiánosdi. Van a magyarnak mindennél szebb népisége. Ne tűrjük, hogy iskolai hangversenyek még mindig a régi nyugati klasszikusok szorítsák ki a fenséges új magyar zenét! Itt van a nagy megbízás: fogjon össze a csehszlovákiai magyar ifjúság minden szervezete és vezesse el a fiúkat és lányokat a magyar kincsek birodalmába. Innen, a földből, a népből kell azt a lelkesedést merítenünk, amely egész munkás, haladó életünk ösztökélő lángja lesz. A szovjetországi török fajok népi szelleművé alakították át iskoláikat és bevezették a gyakorlati néprajzot a gyermeknevelésbe. Tegyük mi is ezt. Kalauzoljuk a gyermekeket a népművészet felé és hívjuk fel figyelmüket mindarra, ami magyar faji mélység. A Mi Lapunk tág teret nyit ezentul a magyar néprajznak és reméli, hogy mindenki, aki megfordul a Magyar Kincsek Birodalmában, küld számára valami szép feljegyzést vagy képet. Hadd ismerje meg A Mi Lapunk egész olvasótábor a kisebbségi magyarság néprajzát!

Kessler Balogh Edgár.

* * *

Tardoskeddi gyermekdalok. *)

Tavaszkor a gyerekek fűzfasípot faragnak maguknak, de előbb a fűzfaág héjját késnyelével körülvergetik, hogy annál könnyebben lehántassák. A sípvessző veregetése közben azt éneklük:

*Elementem én a nádasba
Sípot csinálgatni,
Utánam jött János bácsi
Jól megvergetni.
Sípom, sípom, gili-gili-gajdom,
Ha megver a János bácsi
Sípomat elrontom.*

Ha már kész a fűzfasíp, akkor így énekelnek:

*Sípom, sípom, gili-gili-gajdom,
Fűtyüld az én nótám,
Fűtyüld a világba:
Gili-gili-gajdom,
Hogy én vagyok árva.*

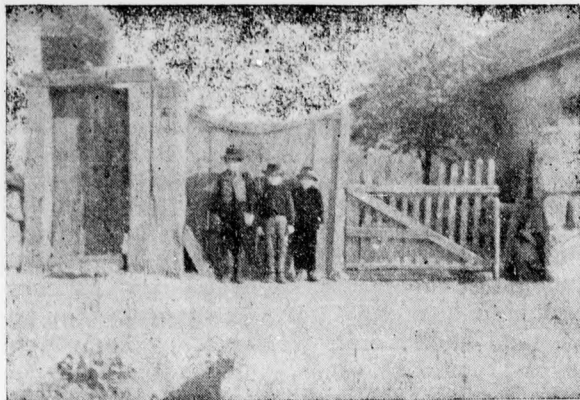
*) Morvay Gyula gyűjtéséből.

Ki a legény Tardoskedden ?

Régebben annak, aki a felserdült ifjak közül be akart állni a tardoskeddi legények sorába, keménységi próbát kellett előbb tennie a legények színe-java előtt. Evégből kimentek a fiatalok a közeli tölgyerdőbe. Az ifjaknak itt bemarkolható vastagságú tölgyfabotot nyomtak a kezükbe, hadd törjék széjjel. Aki eltörte, az legénnyé lett, aki pedig nem bírta, azt kinevették és nem kerülhetett a legények közé. Ha később sem tudta eltörni, hát előbb-utóbb bevenni bevették ugyan a lülügombos (ezüstgombos) mellényű, árvalányhajas kalapban nótázó és udvarolható legények sorába, de a falu első legényeit mindenben alázatosan meg kellett néki hallgatnia. Nagy csúfság volt az ilyen eset, ha ugyan megeseit, mert a „taroskegyiek“ keménykötésű fiúk, helyrelegények voltak mindig.

Morvay Gyula gyűjtéséből

Riadó.

A falusi fiúk várják a regösdiákokat! — Szkalos Endre rozsnjóit orrostanhallgató felvétele.

Bökényi lakodalmasok nótája.

A dal a természetes emberek sajátja. A népdal nem elvontság, nem szórakozás, hanem szerves része a falusi életnek, a faji őserő szükséges lelki megnyilvánulása. Ahol romlatlan még a falu, ott minden alkalommal kibuggyan az emberek ajkáról a nóta tiszta ritmusa. A Tisza közelében fekvő ugocsam megyei Bökény községben a lakodalom minden részletének külön nótája van. Amikor a lakodalmasok szekereikkel a falu utcáján végigrobognak, hogy az esküvőre vigyék a menyasszonyt, akkor azt dalolják:

*Szép a rozmaringszál bokorba,
Ha megkötik gyöngykoszorúba.
Felteszik a szép lány fejére,
Úgy kísérik az esküvőre.*

Amikor pedig az új házba kísérik a meg-
esketett fiatal párt, akkor a lakodalmas nép azt

dalolja a pánflikás, diszes szekereken:

*Ha nem tudod, rózsám, hán lakom,
Guere velem, majd megmutatom,
Itt lakom én ebbe a ligetbe,
Rózsá nyílik a kis kertembe,*

Regösdiákok fe jegyzése 1927 nyarán.

A palágyi kimuzsikálás

A magyar legények büszke voltára nagyon jellemző az a szokás, amellyel az ungmegyei Palágy községben megszegyenítik a sértő modorú leányokat. A legények ebben a községben erősen összetartanak. A „legényszentelés“ húsvétkor van, mielőtt az eladó lányokat megöntöznék. Akit a korcsmában „felszenteltek“, az bekerül a zárt legénytársaságba és attól kezdve élhet a legények jogaival, így járhat már húsvéthétfőn leányokat locsolni is. Ha bárhol baj éri, legénytársai megsegítik. Olyan nagy ez a legénybarátság, hogy ha valaki a leányok közül megsért egy felszentelt legényt, akkor ezt a sérelmet is közösen torolják meg. Ez úgy történik, hogy valamelyik mulatság alkalmával a legények előre kiforralt terv szerint váratlanul félbeszakítják a táncot, de a cigányokkal azért huzatnak tovább. Megdöbbenve várja most mindenki, hogy mi lesz? Egyszerre csak elkiáltja valaki, hogy kinek szól most a muzsika.

— Marinak húznak!

A zene, amelyre nem táncol senki, ennek a leánynak szól, mert megbántott valakit a legények közül. Ilyenkor azt mondják, hogy a leányt „kimuzsikálják“. Ki bizony! A társaságból a leánynak távoznia kell. Sírva-ríva hagyja el a mulatságot és nagy vigasztalattal az asszonyok kísérik haza. Mari sem fogja többet a felszentelt legényeket megsérteni.

Regösdiákok feljegyzése 1927 nyarán

Vén fa.

Szomorún lóगतod ágaidat s búsulsz, hogy nincs rajtad virág.
Bizony, a te tavaszodnak már vége, hiába cseréltek gúnyát körülötted ifjú testvéreid
S hiába csókol egyre hevesebben a május.
Egyedül vagy gyászoddal — száműzött a boldogság szigetén, —
S a legszívesebben lefeküdnél, vén fa.

Legszomorúbb bánat az elmúlás bánata
S a megfáradott erő azt kívánja: hullni,
Hullni az avarba, hullani esővé, hullni az anyához, vissza a rögbe.
Látod, a szépség dáridóz fölötted, friss szelek hintenek port a szemedbe,
Én az ifjú virág lehajlok hozzád a magasból.
Nézem lecsüngő, száradt kezeidet,
Nézem az élet lassu apadását, ahogyan köhécselsz s hajlongsz ügyetlenül jobbra-balra,
Kopaszon és szegényen itt állsz előttem,
Sajnálak és büszke vagyok rád:
A testedből nőttem erősre.

TAMÁS LAJOS

Észak országain keresztül.

Irta: KARLE SÁNDOR.

Aalesund városa (15000 l.) az óceánra ugró szigetsornak két szigetén terül el. Nagy fejlődésnek indult kikötőjét a Skandsen nevű félsziget és egy töltés védi nagy hullámszáz idején, a jobb oldalán pedig az Axla hegy (155 m) áll mint hatalmas szélfogó. Mig a hajó rakodott, mi kiszálltunk, hogy egy kissé körülnézzünk a tipikus kikötővárosban s felüldüljünk a tengeri fürdőben a hánytvetett tengeri utazás után. A hajó gőzkürtjének bugására ismét elfoglaltuk helyünket a hajó fő délzeten, ahol élénk eszmecsere kerekedett az úti társaság tagjai között a halfogásról és halkezeskedelemről, amelynek egyik főhelye épen Aalesund és Kristiansund városa, ahová éjjeltájban fogunk megérkezni. Különösen egy fiatal orvos vitte a szót, aki még otthon, útrakeelés előtt gondosan áttanulmányozta kiváló természettudósunk, Hermann Ottónak: Az északi madárhegyek tájáról szóló alapos könyvét, amelyben a norvég halászatra is kiterjeszkedik.

„Halljuk, halljuk“! — kiáltotta Eszti néni dupla hangadása nyomán az egész társaság, amint a „kis doktor“ szót kért.

„Haluk, haluk azért van olyan bőven az aalesundbeli halászkötnak“ — kezdte Eszti néni módján az előadó, — mert ivás idején a *Gadus Morrhua L.* nevű hal óriási mennyiségben lepi el ezeket a partokat. Ezt a halat lefejezett és száritott állapotban tőkehalnak mondjuk, a régi magyar természetrajzok és szakácskönyvek pedig stokfínak nevezték. A mája adja a csukamájolajat.

— Akkor ez nem olyan hal, mint a csóri csuka, melynek nincsen mája — vágott közbe Gézay Simon.

Az óceánkutatók azt állítják, hogy a norvég partokon Bergentől a Spitzbergáig s innen viszont visszafelé a Färöer-szigetekig nyúló háromszögben terraszszerű sziklapad vonul végig a tenger színe alatt, amely sekélyebb voltánál fogva az Északi Jeges-tenger mélyebb és hidegebb vizáramlatait nem engedi erre a vidékre hatolni, de a melegebb Golf-áramlat a felsőbb vízrétegekben bátran elhatol még a fjordok belső nyulványaiba is, úgy hogy a norvég tengerpart és a fjordok a legkeményebb télben sem állnak be, ami az ország éghajlatára, kereskedelmére és egész kulturájára roppant hatással van. Ez az említett sziklapad a halfogás főhelye. Hogy a hal ivóhelyeit itt választja, annak az oka nem csupán a csekélyebb mélység, amely 50—200 m-ig terjed, hanem különösen az, hogy a Golf-áram itt vonul el s az ikra kiköltését ez a belső meleg hajtja végre, nem pedig a vízre ható külső meleg. Másik oka az, hogy a tőkehalnak a tápláléka, a kis lazacajtja ivás idején szintén erre a vidékre tódul; itt az óceán roppant mélységéhez mért csekély

vízben kénytelenek a halak a felszínen megjelenni s így kiszolgáltatják magukat a résen álló halászok hálóinak és soros fenékhorgainak. A Lofótöknél és Aalesund vidékén a sok sziklasziget és tengerszoros még jobban összesűriti a nagy tömegben felvonuló halakat; egy-egy ilyen hadseregnek a neve torsbjerg, ami annyit jelent, hogy tőkehal-hegy. Aalesund környékén évenként 5—6 millió halat fognak, amelyet aztán a halászok lefejeznek, felhasítanak és kiszáritanak a sziklás szigeteken szétteretve vagy rudas száritókon felagatva. A forgács-száraz halakat aztán nyaládba kötik s hajóra szállítják vagy pedig a mi kerek farakásainkhoz hasonló boglyába vagy halasztagokba rakják az elszállítás idejéig. A levágot halfejet a teheneiknek adják téli takarmányul, vagy pedig guánó-lisztet örölnek belőle.

A halászat már januárban kezdődik, hogy a halat bőjt idejére a déli katolikus országokba szállithassák; érdekes, hogy protestáns norvég halászság, melynek száma 160—170 ezer emberre rúg, jótormán a déli országok, különösen Spanyolország katolikus polgárainak bőjtjéből él meg.

A jó halászatnak évről-évre olyan hatása van Norvégiában, mint nálunk a jó termésnek vagy bő szüretnek: a megélhetés biztosabb, a házasságkötések száma emelkedik, kisebb a halandóság, általánosabb a jólét és kevesebben vándorolnak ki Amerikába. Jó és bő halas esztendő az, ha 25—26 millió halat fognak Norvégiában.

Mire a kisdoktor úr befejezte érdekes előadását, már a sziklagerincek és halomszigetek rengetegében járt ismét a hajónk. A szigetközökből kibontakozva elragadó panoráma tárul elénk: jobbról hófehér havasok, alul lomberdők; messze előttünk a tenger szintjéből kiemelkedve hatalmas hegyi kép, amelynek szépsége nem is a magasságban, hanem az alakzatok sajátos voltában rejlik: a Trolltindene (boszorkánysesűcs 1795 m.) és Európa egyik legmerészebben szarvalakban égbe szökő csúcsa: a Romsdalshorn (1556 m). Balra szelidebb hajlású, erdővel borított hegyek alján csinos faházaival, rózsás kertjeivel a kedves nyaraló városka *Molde*, Észak Nizzája fogad bennünket a róla elnevezett fjord tágas öblébe. A kikötőre fényes szállodák tekintenek, árbocukon az ott nyaraló nemzetek zászlói lengenek. A tengerparton bükkfa- és vadgesztenye-sétány vonul végig; a villakertek tele vannak rózsával, amiért is a rózsák kertjének mondják Moldét.

Rövid itt tartózkodás után hajónk innen visszafordult, hogy aztán egy szigetsor között északnak vegye útját. Amig csak lehetett, nem vettük le szemünket a tündéri tájról, amelyről a híres norvég író, Björnson azt mondja, hogy láttára felül az ember agyában, szívében, képzeletében

mindaz, ami szépet, nagyot olvasott vagy hallott életében: az indus regék varázsa, Aischylos menydörgő fellegei, Dante Pokla, Shakespeare drámái és Beethoven hatalmas szimfóniái... Örültünk neki, hogy a sok zárt és zordfenségű fjordkép után végre egy nyílt, tágasabb tengeröböl bűvös-bájos képében is gyönyörködhettünk.

E remek kilátást elhagyva önkéntelenül is felvetődött társaságunk körében az a gondolat: hogy lehet az, hogy itt a 63 ik é. szél. fokvidéken, amely már Grönland és Kamcsatka é. szélességének felel meg, ilyen enyhe éghajlat és viruló növényi élet uralkodik, noha fenn a hegyhatakon, a fjeldekken csak arktikus (sarkvidéki) klíma és vegetáció járja?

Nem hiába tanárokból és tanítóknókból állott a társaságunk nagy része, akadt ennek a rejtélynek is Oedipusa, megfejtője, aki mint vérbeli földrajztanár, meszszíre hallható érces, öblös hangján így kezdte a magyarázatot:

— Hölgyeim és Uraim, a dolognak a nyitja: a *Golf-áramlat*, amely a mexikói öbölből (a m-golf), Florida félszigetnél indul ki s a szél állandó hatása s a föld forgása következtében nyugatról északkeleti irányban haladva érinti Angliát s a norvég partokat is épen itt, ahol most jár a hajónk. Északnak követhető egészen a Spitzbergáig s onnan kelet felé a Novaja Zemljáig. Tessék elképzelni az óceánban egy 130 km. széles folyót, amely az egyenlítő tájáról 28° C meleg vizet hoz magával s óránkint az áramlás következtében 8–10 km. utat tesz meg. Utközben persze, mire ide felér, részint párolgás folytán, részint északról jövő hidegebb áramlatokkal való találkozása és keveredése folytán gyorsaságából is, meg melegéből is veszít néhány fokot, de azért még mindig olyan meleg vízfűtésnek tekinthetjük a *Golf-áramot*, mely-

nek jótékony hatása nemcsak a tengerre, hanem a szárazföld parti részére is kiterjed. A tenger és a fjordok sohasem fagynak be, az Észeki Jeges-tenger felől lecsúszó jéghegyeket megolvasztja s így a kereskedelmi hajózást és halászatot télen is lehetővé teszi. Bergenben télen olyan enyhe a hőmérséklet, mint Kölnben, Triesztben vagy Szalonikiben. De nem csak meleg vizet hoz Norvégia fűtő-testeibe, a fjordokba, hanem tüzelő- és épületfát is hoz magával uszadékfa alakjában, úgy-

hogy a norvég halász nem egyszer haitü-pálmafát, hondurasi mahagoni fát vagy az Amazon és Orinoko ös-erdeiből való fátörzseket rak a tüzhelyére, amikor ebédjét megfőzi.

Ilyen megbecsülhetetlenül fontos és áldásos a *Golf-áramlat* hatása Norvégiára nézve.

Gézay Simon az előadás tanulságait ebben a tréfás mondaságban foglalta össze: Ez a *Golf Áron* Norvégiának igazán amerikai nagybácsija, akinek nagyon sok jót köszönhet!

Vacsora után a hajóskapitányunk kívánságára vígan járta a társaság a csárdást, míg ki nem kerültünk a nyílt tengerre: mert akkor meg az óceán táncoltatta meg a hajónkat, hánytavetette hullámhegyre fel, völgybe le; de utitársaink sem maradtak adó-

sak, ők is meg — vetették a tengert háborgásáért. A kialudt vulkánok — aludni tértek. Csak néhány maradtunk még fent a fedélzeten és gyönyörködtünk a késői napszállat (fél 11-kor) és a tenger vizének pompás színjátékában. Lement a nap, de a csillagok nem jöttek, sem a hold s mégis világos esthajnal uralkodott szerte mindenütt. Éjfél tájban érkezünk meg Kristiansund kikötőjébe, ahol a város apraja-nagyja a parton sétálgatva várta a pósthajó megérkezését.

Réggelre kelve már a Trondhjem—fjordban szelte hajónk a hullámokat. A norvég királyok

Stockholm (látkepe). Kilátás a városházáról

Stockholm. Az országháza.

koronázó városába, *Trondhjenbe* (50.000 l.) tíz órákor érkezünk meg. Ez volt utunk legészakibb pontja; fekvése az északi szélesség 63° 22' 30"-nek felel meg s így pl. Szent-Pétervárnál három fokkal több. A vidék a fjord mentén nyílt, jól termő televény földdel bir, a város széles és egyenes utcái tiszták. A házak ragyogóan tiszták, sok-sok ablaka tele gondosan ápoltt virággal, különösen sok köztük a nagy sárga szegfű

Nagyrányú és kiemelkedő monumentális épülete, a norvégek nemzeti szentélye, a koronázó székesegyház, amely valamikor a norvég Szt. Oláfnak hamvait rejtette magában. A zöldesszínű és könnyű faragású kőből, angol gót stílusban épült templom most is méltán büszkesége a norvég nemzetnek, amely óriási költséggel állítja helyre e szépséges dómot.

Délután megfürödtünk a tengerben, hogy meggyőződjünk róla, valóban fűti-e meleg vízzel a Golf-áram a fjordot; de úgy látszik, a Jeges-tengeri áramlatba kerültünk, mert alaposan megrázott bennünket a hideg.

Itt figyeltem meg azt az érdekes természeti tüneményt, hogy a nap majdnem ugyanazon a ponton kelt fel, ahol lenyugodott vagyis jobban mondva: a nap kelte és nyugta itt nem keleten és nyugaton van, hanem mind a két mozzanat *északon* történik meg, mert a nap kört írt le fölöttünk és körülöttünk, nem pedig keletet és nyugatot átfogó ívet.

Másnap délután utra kelve, egész éjjel utaztunk, hogy reggelre a svédek régi, történeti városába, Upsalába érkezünk. Ez a város már a pogánykorban is a pogányistenek kultuszának és a nép fejedelmeinek főhelye volt. Hires egyeteme, amelyet a magyar diákok is fel szoktak keresni, a múlt évben ünnepelte 450 éves lennállását. Háromhajós gótszerű dómjában van Vasa Gusztáv, Oxenstjerna, Linné, Berzelius stb. síremléke.

Könyvtárának legrágább kincse a codex argenteus, mely Ulfilász, gót püspököknek bibliafordítását tartalmazza. Ez a szentírásnak első fordítása valamilyen modern nyelvre s a germán nyelvtudományak is legrégebbi nyelvemléke (az V. sz.-ból). Miután megnéztük még Linnének, a híres börtanikusnak fűvészkertjét és Vasa Gusztávnak a városra szép kilátást nyújtó kastélyát, délután Svédországnak modern fővárosába, *Stockholmba* siettünk. A neve is mutatja, hogy sziget (holm) a város alapja (stock). Ez a Staden nevű sziget a királyi palotával ma is középpontja az egész félmillió városnak. Ha a magasból nézzük, szinte uszó városnak gondolná az ember, amelyben hegy-völgy, sziklaszigetek, viruló hegyoldalak váltakoznak egymással. „Észak Párizs“-ának számos tudományos és művészeti múzeuma mellett legjobban megnyerte tetésünket a Skansen nek nevezett szabadtéri múzeum, amely a legjobb szemléltető oktatást mutatja be Svédország házairól, állat- és növényvilágáról, a nép életéről, foglalkozásáról és szórakozásairól. Drottningholmban, a svéd király nyaraló kastélyában, láttuk Svédország legrágább fali szönyegein

kivül azokat a svéd szobrokat is, amelyeket a svédek Prágából, Wallenstein palotájából zsákmányoltak a 30 éves háború idején.

Svédországot nem akartuk elhagyni anélkül, hogy harmadik helyen álló legnagyobb városát, *Malmöt* meg ne tekintettük volna, amely a Sund partján a legelső kereskedelmi város volt a középkorban mindaddig, míg a túlsó parton fekvő Koppenhága túl nem szárnyalta. Szép utcái régi házzal szegett tágas terei, gondosan ápoltt parkjai szép szobraikkal kellemes látványt nyújtottak. Utoljára még egyszer felüdültünk a Keleti tenger hűs hullámaiban. és Trälleborgban hajóra szállva búcsút mondtunk Északnak, de nem örökre.

(Vége.)

Tárogatós kuruc nóta.

*Amióta labanc az ír,
A fájdalom szívünkbe szúr.
Amióta itt bújdosunk,
Bánatokat hord le az Ung.
Tárogató, sirjál!*

*Panaszos a hegyi Tisza,
A könnyünket mind elissza.
Szomorú lett a Latorca,
Szomorítja kuruc arca.
Tárogató, némulj!*

*Az éjszaka leszakadt ránk,
Kipányvázva a paripánk,
Nincsen vigság a jó borban,
Kedvünk lefolyt a Laborban.
Tárogató, hozd meg!*

*Tábortüziünk már alig ég,
Ködfellegtől terhes az ég.
Amit sajjó szívünk izen,
Leküldjük a Hernádvízen.
Tárogató, vidd meg!*

*Elsenyveszt a bánat minket,
Hej, idézzük emléinket,
Dobjuk felre bús ködmönünk.
Ha vigadunk, erősödünk.
Tárogató, vigat!*

Ósi Álmos.

„Az emberiség csak egyetlen módon kapcsolódhatik egységbe: kulturszövetség útján... Minden más, éket ver a fajok s a szivek közé, de a kultura egy nevezőre hozza a világ legtávolabbi és legidegenebb egyéniségeit.“

MÓRICZ ZSIGMOND.

(Pr. Magyar Hírlap Naptára 1928.)

REGŐS NEMESSZEGHY

A Sztojon.

Már hat éve nem voltunk nagyobb kiránduláson. Így hát nem csoda, hogy nagy boldogsággal vette mindenki a gimnáziumunkban a hírt, hogy fölmegyünk a Sztojra. Egy szép, verőfényes reggelen, vízicserkész parancsnokunk vezetése alatt, nekiindultunk 45-en a Sztoj (Podkarp Rus) 1679 méteres hegycsúcsának. Kétórai vonatkozás után kiszálltunk Volócon, a Verchovina e szegényes falujában. Innen aztán gyalog vitt fel utunk a havasokra. Estefelé elértünk a Playra, a Sztoj 1498 méteres alacsonyabb csúcsára.

Itt letáboroztunk, hogy az éjjelt itt töltsük. A nagyobbak vig tábortűz körül szomorú nóták mellett élvezték az éj szépségeit. A kisebbek szorgalmasan fogyasztották a hozott elemózsiát s itták az ott lakó szegény ruszin pásztorlól vásárolt friss tejet. A ruszin pásztorok ugyanis tavasszal felhúzódnak a hegyekbe, hogy télire ismét leereszkdjenek a falvakba.

Másnap új erővel folytattuk utunk nehezebb részét. A nap vigan kacagott ránk, de csakhamar sűrű köd szakadt le s felérve a Sztoj csúcsára, nem láttunk semmit.

Csalódottan indultunk, de más úton, lefelé. A kies Dzsimir völgyben vén tölgyek alatt pihentünk meg. Az izletes ebéd után cserkészjátékokkal töltöttük el az időt. Egyik kutató társunk belepottyant a Dzsimir patakba s akaratlanul hideg fürdőt vett. Persze nagyon neveltünk rajta, mikor csuromvizesen kikecmergett a vízből. A le szálló est véget vetett a vig játéknak, haza kellett indulnunk. Vócsin felszálltunk a vonatra, mely két szép nap boldog emlékeivel röpitett Munkács felé.

(Munkács).

Tomory Lajos VII. o. g. t.

Bánatos dal.

Igor Szjeverjanju: Mirrelija, versek.

Örökké nem fogok égni. Lángolni sem. Én is megöregedhetem. El is fáradhatok, én is, én is. Multamban minél több a lobogó tűz, előre már annál kevesebb fáradt láng űz.

Mégis, mégis, mig vérem táncol, ritkán bár, de remélhetek, egyre, újból

felgyúlhatok, ragyoghatok májusért és rohanhatok
[érte én is ...]

Még élek ... Még lángolok ... Mégis, mégis ...
(Pozsony.) Oroszból fordította: **Morvay Gyula.**

A költői megnyilatkozás eszközeit ügyesen használja a fordító. Úgy látszik, már gyakorlatot szerzett ezen a téren. Nyelvezete elég tiszta, kifejező.

Kevesebben vagyunk.

„Kenyeres pajtásom mit tehetnék érted?
— Istentől számomra a nagy halált kérjed.
„Kenyeres pajtásom, ne káromold sorsod.“
— Azért mert énnekem csak fájdalmat osztott?
„Kenyeres pajtásom, szebb lehet a Holnap.“
— Jajos szüretje a magyar keserv-bornak.
„Kenyeres pajtásom, csodaszép volt multunk.“
— Hajh! átkos viszályok!... meg most sem javultunk!
„Kenyeres pajtásom, hisz egy ütemre lépünk.“
— De még ma is folyhat testvérekéztől vérünk.
„Kenyeres pajtásom, nem, többé nem botlunk.“
— Csak örök-idegent tenyerünkön hordunk!
„Kenyeres pajtásom, muszáj tovább élned!“
— Nem élet az élet, ha már semmivé lett!...

... És eggyel több csillag disziti az eget
Kenyeres pajtásom süppedt sirja felett...

(Eperjes).

Krucsay Árpád.

Folyamatos, könnyed nyelvezete van a költeménynek. Hibája, hogy a felületen mozog és még sok idegen hatás akadályozza mondani-valójának kialakulását.

A sors keze.

A sors keze mindent ragad.
Nekünk csak egy: a harc marad.
A hűtlen sors könyörtelen:
A részünk csak a küzdelem.

Páratlan a vitézségünk.
Hamissággal szembenézünk.
Fönn ragyog a reménycsillag:
Él az Isten! Ő is biztat:

Harcra, hajrá! Ifjú hévvel
A béke szent fegyverével.
A sorskerék majd megfordul,
A vészharang végsőt kondul.

(Rimaszombat)

Kolmonth József IV. o. rg. t.

Formaérzéked van, gondolatod is; de a rimek rosszak: ragad-marad, fordul-kondul stb. Különböző beszédrészek csengjenek egybe, úgy kapsz jó rimet. Aztán a nyelv is simább, dallamosabb legyen!

Mi az életem ?

Egy hídon ültem, mellettem kis kutyám csöndesen.
Fellettünk felhős volt az ég s zordon a hegyek ormai.
Alattunk szerény kis patak csörgedett, a habok locsanásai
Mosták el a vizek fellegit, mik főn úsztak a kék egen.

Habzott a kis patak, tajtékzott a partoknak szegélye ;
Dühöngött a téhetetlen, habzón szeszélyes ár.
Szár az, hervadt, piciny levélkét rántott le a mélybe
Az éhes, mohón tátongó örvényes száj.

A természet hulláma jégzongorán játszotta dalát,
Olvadt piciny jégbillyentyük alkották a zongorát.
A dal isteni volt, mit zengtek zizegő húrjai
S szívem parazsát gyújtogatták a dalnak varázsai.

Fönn fut a dermesztő szél s ebben játszadozt
Egy merézsárnyú büszke sasmadár.

Szeme győzelmes szerelemvágytól izzott,
Kevélyen lebegett a légben. Kedvesre hol talál ?

Lám, ő keres, nem talál ; én találtam s elvesztém.
Lecsukta ajkamat a sors, nem mondhatom : „enyém !“
Hisz ő mást szeret. Máson csörög aranyos bilincse.
Miért nem kapcsolád az enyémmel össze ? Hogy azt el ne
[tépje senkise.

Mert az én életem nem szerény, csörgedő kis patak ;
Hanem rettenhetetlen szörnyű, hatalmas zuhatag,
Min az elhervadt piciny levélke én vagyok, a por, parány . .
S csak száll kevélyen a győzelmes, a röpkeszárnyú, büszke
[sasmadár !

(Beregszász)

Abafy J. Tihamér.

Versed kissé terjedős és fölöslegesen zsúfolt. A költsézet alap-
eleme az őszinteség és ezt nem szabad mellőznöd a hatás kedvéért.

A SZENT GYÖRGY KÖR HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI.

Kossuth-tábortűz. Nyolcvan esztendő telt el Kossuth Lajos nagy magyar forradalma, a 48-as szabadságharc óta. Julius 15-én este 8 órakor gyűjtük meg közös táborlúzeinket Kossuth Lajos emlékének tiszteletére, aki egész életével a magyar demokrácia ügyét támogatta. Idézzük örökbecsű szavait, tanuljuk meg tőle a magyar nép gazdasági igényeinek demokratikus szeretetét, tegyük őszintén magunkévá haladó szellemét. Kossuth Lajos köztársaságát leverték a császári és cári fegyverek, de nagy eszméiért ma is élni, küzdeni akar a nemzeti érzésében tiszta emberi ideálokat ápoló magyar új nemzedék !

Regösjárás. Azok a csehszlovákiai magyar cserkészek, akik az ezidei augusztusi országos regösjáráson résztvenni óhajtanak, jelentsék be szándékukat a magyar faluval kapcsolatos esetleges eddigi munkásságuk, koruk, vallásuk, cserkészbeosztásuk és pontos címük feltüntetésével a Szent György Kör titkáránál, Dobossy Imre joghallgatónál. Címe: Nové Zámky—Ersekújvár, Píritó-utca 18. A regösjárás részleteiről a jelentkezők körlevelet kapnak, mely a regös munka jogi lehetőségének tisztázását is magában foglalja. A regösjárás költségeihez a Szent György Kör anyagi támogatással is hozzájárul, de gondoskodik a regösdiákok ingyenes szállásáról és étkezéséről is. A jelentkezők már most tanuljanak több szólamban magyar népdalokat, lehetőleg Bartók Béla és Kodály Zoltán gyűjteményeiből, tanuljanak megfelelő verseket és népmeséket, nemkülönben a falusi gyermekeknek való játékokat és olvassák át A Mi Lapunk hasábjain 1925 ősze óta állandóan folytatódó regös-irodalmat. A regösjárásra való előkészület mikéntje lehetőleg szintén bejelentendő. A jelentkezés határideje július 15.

Néprajzi és népművészeti kutatás. Azok a csehszlovákiai magyar fiúk, akik ezidén nyáron falun tartózkodnak, vagy falura szivesen kimen-

nének, hogy a magyar népet tanulmányozzák, érdeklődésüket a néprajzi és népművészeti kutatások iránt jelentsék be a Szent György Kör vezetőjénél, Kessler Edgárnál (Bratislava—Pozsony, Duna-utca 51). A Szent György Kör a falun lakó diákoknak kitöltendő néprajzi kérdőíveket küld szét, a városiaknak pedig, ha a rajzolásban való különös ügyességükkel tanárjuk vagy cserkészparancsnokuk igazolja és nem idősebbek 18 évnél, külön vandorcsoportokban helyet biztosít megfelelő anyagi támogatás mellett, melynek megszerzéséhez azonban megokolt szülői kérés szükséges. A jelentkezők jelentsék be a kottairásban való esetleges jártasságukat is. Jó munkát !

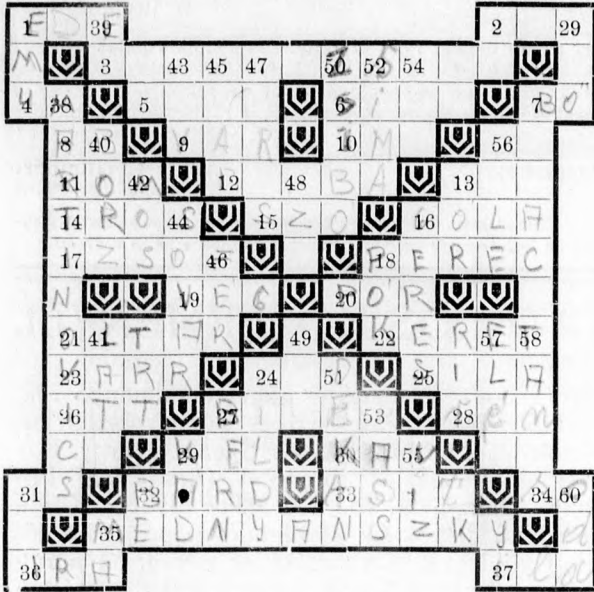
Prága, 1928 június 1.

A Szent György Kör vezetősége.

A Losonci Kármán József ifj. önképzőkör, — ha nem is dicsekedhet egy Petőfivel, Jókaiival, mint egykor a pápai ifj. önképzőkör, — 1927/28-ik évi működése nem volt meddő, nem volt eredménytelen. Egész éven át folyt az önképzés a szó legnemesebb értelmében s a tagok arra törekedtek, hogy azt a lézagt, hiányt, amelyet az iskola kitölteni nem képes, önerejükkel pótolják, látókörüket szélesítsék, ítélőképességüket fejlesszék, izlésüket nemesítsék. Az egyes gyűléseken véleményt mondtak a benyújtott versekről, novellákról, ismertetésekről, felolvasásokról, megbírálták a szavaloikat, akik Kiss József balladáit, Gyóni Géza, Kozma Andor hazafiai verseit, Szaboleska Mihály, Várady Antal, Vajda János, Györy Vilmos, Inczedy László, Ady Endre költeményeit adták elő. Emilitést érdemel Verlaine szonettjeinek fordítása és a pályadíjat nyert „Ráday Pál“ c. értekezés. Nehány hegedűszám a zene magasabb régióiba ringatta a hallgatóságot. Az összejövetelek tárgysorozata mindig változatos és tartalmas volt. A kör vezetését Pásztor Mihály tanár vállalta, akinek szakavatott ismeretei gyümölcsössé tették a kör tagok munkásságát. (Doppelt).

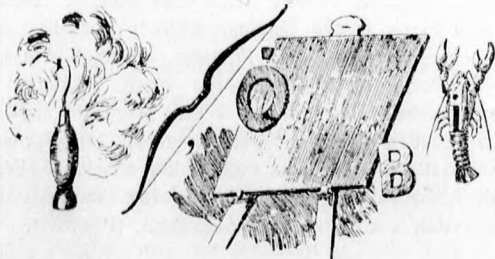
FEJTÖRŐ

1) **Keresztzórejtvény.** Kolmonth József Rimaszombat.

Visszintesen: 1 Férfi név. 2 Friss 3. A magyar irodalomtörténet nagy buvárja. 4 Latin végzet 5 Bőr. 6 Régi hossz mérték. 7 Nem szűk. 8 Latin előljáró. 9 Erősség. 10 lit van. 11 Beckó vára is az. 12 Tantalus leánya. 13 Címzés rövidítve. 14 Trója ősi királya. 15 Ebből áll a beszéd. 16 A gólya, tájszóval. 17 A „Zászlónk“ volt szerkesztője. 18 Ha aranyból, ezüstből van, ékszer. 19 A körnek nincs. 20 Jobbágy. 21 A templomban van. 22 A kép alkotó része, 23 Szabó teszi. 24 Hangszer (fordítva). 25 Erdős hegység Bruttiumban. 26 Határozó szó. 27 János Zsigmond hű embere. Vármegye is. 28 Ilyen szarvas is van. 29 Káposztafaj. 30 Világtalan (fordítva). 31 Kötőszó. 32 Ács szerszám. 33 Az álmos teszi. 34 Asványi izesítő. 35 Híres magyar festő. 36 A férj feleségének az apja. 37 Női név. *Függőlegesen:* 1 Ausztráliai struccfaj. 31 Ilyen csiga is van. 38 Martir volt; mint összeesküvőt a Vérmezőn fejezték le. 39 Házi állat. 40 Az erdő remetéje. 41 Zeus első felesége. 35 időhatározószó. 42 Mosóné teszi. 32 Igekötő 43 Hamisság. 44 Sárosmegyei banya. 29 Ebben fürdünk. 45 Magyar kémikus. 46 Nem... a bőrbe. 27 Európai főváros. 47 Vetés közt szaladgáló madár. 42 Erdélyi híres nemesi család. 48 Híres vasgyáráról. 49 Hüvely. 50 Wesseléyiek családi fészke. 51 Pap. 52 A jég ilyen. 18 Szövő rovar. 53 Magyar ifjúsági író. 54 „Nélkül”, idegen nyelven fonetikus. 16 A szántás vetés görög istennője. 55 Itál. 2 Az óra teszi. 56 Gömb. 57 Görög tartomány. 7 Érsek Mátyás korában. 58 A hitetlen apostol. 59 Többet ésszel, mint ezzel. 60 Lírai műfaj.

2) **Képrejtvény.**

3) **Mozaikfejtörő.**

1	2	3
be	eb	egy
fa	fog	gróf
ház	ház	hús
ló	öl	öl
őr	sir	tag
táj	társ	vas

Az 1, 2, 3 alatti szavak úgy helyezendők el, hogy 1—2, 2—3 egy-egy összetett szót adjanak. Ha kellően el vannak rendezve, 1 kezdőbetűi és 3 végbetűi felülről lefelé olvasva egy híres magyar kultúrpolitikus és költő nevét adják.

4. **Számítási fejtörő.**

Egy gazdaembertől az kérdezték, hogy hány lova van istá ójában. A mi emberünk így felelt: Ha 3-mal kevesebb lovam volna, akkor azok számának fele 2-vel több lenne, mint 1/4-e. Hány lova volt tényleg a gazdának?

5) **Betűrejtvény.** (Logogriph).

A gyalpad nélküle mit se ér.
Feje nélkül — kettőt jelent a szó.
Az egyik nép, gyűrűs sáncban lakó;
Másikon jár az, aki erdőbe tér.
Az utolsó három tagja
Gyógyulói seb nevét adja.

Jegyzet. A megfejtést augusztus 10-éig levelezőlapon kell beküldeni. A nyertes könyvjutalmat kap.

A Mi Lapunk áprilisi számában közölt fejtörők megfejtése.

1) **Sakkrejtvény.** „Nosza sírni kezd, zokogni, Sűrű zápor könnyje folyván: Liliomról pergő harmat, Hulló vizgyöngy hattyú tollán. Oh irgalom atyja, ne hagyj el!”

2) **Összetett szótagrejtvény.** A 24 szó: 1 A. 2 Alap. 3 Ambo. 4 Árva. 5 Cito. 6 Eger. 7 Elza. 8 Ezrá. 9 Fatál. 10 Hátbaj. 11 Isten 12 Lapu. 13 Labanc. 14 Monok. 15 Nyelvecsap. 16 Orkán. 17 Remél. 18 Signo. 19 Sipol. 20 Sáros. 1 Temes. 22 Vese. 23 Ybl Miklós. 24 Méhraj. — A szokat kellően elhelyezve, ezt kapod:

A	La — banC	Sá — roS	Te — meS	Fa — táL
Mo — noK	Or — kánN	Ci — toJ	Am — boO	Ez — ráP
Is — teN	Sig — noO	Hát — baJ	Méh — raJ	Nyelv — csaP
La — pu		El — za	Ár — va	Ybl Miklós
A — laP		Re — meL	Sí — poL	Ve — se
		Er — geR		

3) **Szórejtvény.** Korom, orom, rom, kor.

4. **Csináljuk ki 100-ra.**

$$9 \times 8 + 7 + 6 + 5 + 4 + 3 + 2 + 1 = 100$$

Nyertes: Mihók Pál, III. o. t Fülek (Indián önvédelem.) és *Stubendek István* Rimaszécs (Indiániskola.)

Helyesen megfejtette: Fülekről: Czirják Sándor, Mihók Pál, Szloszjár Pál, Zupkó Béla. Fülekpüspökiből: Nyári Géza, Izsáról: Náday László, Losoncrot: Ádám Antal, Gálik János, Szabó Irma. Pozsonyból: Berecz Dezső. Rimaszécsről: Révay Géza, Stubendek István. Rimaszombatból: Kolmonth József, Menyhart László. Rozsnyóról: Smalkó László. Sávolyból: Brehely László.

A MI LAPUNK KÖNYVESPOLCA

Az ismertetett könyveket kiadó-hivatalunk szívesen beszerzi, Portót nem számítunk.

Rovatvezető:
FENYVES PÁL dr.

Ismertetési példányok e rovat-vezetőjének címére is küldhetők: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Egy eltemetett könyvről.

(Kafka Margit: *Kisemberek, barátcskáim*)

Tíz évvel ezelőtt feküdt vadonatúj sárga, kékmintás fedelével a karácsonyfánk viaszgyertyáinak megrebbenő fénye simogatásában. Akkor esőnyá idők jártak az emberek fölött, mert háború volt. Háborús karácsony, kint sárral, sötét napokkal, sápadt katonákkal, piszkult zászlókkal, bent szorongással, összebúvó ijedelemmel és fájdalommal. Mióta a Háború a városra rávetette árnyékát s mióta háború volt a piros és sárga kenyérjegy, a hajnalban didergő emberson, a hamuszínarcú orosz fogoly s a megesonkított, piszkos pólýába tekert katona, a vizezett tej s a ragacsos kukoricakenyér, mióta háború volt egy egy új rémület hozó csatások virradat vagy a sebesült fáradt és csömmör szava, azóta valahogy egy kicsit irtóztam azoktól a háborús meséskönyvektől, ahol csupa kokárdás vonat volt, felröszsázott szurony, vígság és hetykeség. Mert édesapám kórházában az ajtóhasadékon át már láttam a katona lefűrészelt, elfagyott lábát, kintől torzult arcát s egyre erősebbé vált gyermekszivemben a sejtés, hogy azok a kokárdák ott maradnak az orosz mezőkön s azok az éneklő, viruló legények rokkanva kerülnek a kórház vaságyára s hogy a háború olyan szomorú, fekete valami lehet, mint a halál.

De új könyvbarátom nem a háborúról, hanem az életről beszélt, mely a halál árnyékában mi-bennünk, kisemberekben fejlődött.

Már az előszónál örökre szívemhez nőtt a könyv, mikor ilyeneket olvastam benne: „Ez a szörnyű háború a mostani felnőttek hibája, de ti-nektek kell majd helyrehozni, ha nagyok lesztek“. „Ó nagyon sokat kell majd dolgoznotok azért a szegény hazáért, a többi hazák összeségéért, valamennyi embertársunkért, mert a világ borzasztóan szenved ma és megérdemli a részvétet és vigasztalást“.

Mit tartalmaz a korán elhunyt, nagytehetségű írónőnek ez a könyve? Egy különösen látó, érzékenyen halló anyának megfigyeléseit a gyermek játékaikról, játszó-temperamentumáról, játszó fantáziájáról. A fürkésző, simogató női tekintet mennyire belátott a történet hőseinek, négy-öt gyereknek

lélek labirintusába! Milyen pompásan megfigyelte játszás közben komoly mozdulataikat, furlangjaikat, kieszeléseiket, mithológiát teremtő képzeletüket! Mennyi önálló alkotó teremtő erő van a libapásztor Kaláriban, aki olyan helyre magyar leányt fabrikál galyacskából, répából, selyemhővirágos rongydarabból krajeáros bieskájával, hogy akárki megirigyelné. Mennyi találékonyság, ügyesség, komponáló tehetség a „Skatulyás Anyó“-ban, aki rozszant skatulyákból, gyutószázból, cafatokból, spanyolvi-aszból, gyertyavégből babaszobát rendez be, ami életesebb, mint a kirakat merev, festett holmijai. Majd megismerkedünk a könyv hőseivel, akik a pesti lakás zártságában pompás játékokat eszelnek ki. Megtudjuk: hogyan lehet színházasdit játszani a felfordított óriási családi asztal égnek álló négy lába között, a magunkfestette álarccal, magunkírta darabbal. Azután lapot szerkeszt Bandi, a főhős. Megjelenik a „Bethlen-utcai újság“, ahol, mint a nagy lapoknál, van vezércikk, tárcsa, közgazdasági és sport rovat. Belátunk a lapszerkesztés kulisszái mögé.

A gyermek játszó-fantáziájának, a játék álomvilága realizálásának legragyogóbb megfigyelései azok a fejezetek, melyekben Kafka krónikási hűséggel írja meg a pesti gyerekek vakációjának történetét, ami a falusi kúria melletti patakparton játszódik le tündéri boldogságban. A csermely homokszigetén készítik el a „Széchenyi“ hajót, apró kabinokkal, vitorlával, majd hajótörést szenvedve a parton építenek házikókat s megalkotják a Moka államot, a vizmosás oldalába tárnát ékelnek, majd az összehordott kincsekből archeológus pontossággal múzeumot rendeznek be az üres iskolateremben.

Kafka Margit új, jórészt ismeretlen világrészt fedez fel ebben a könyvben: a játszó gyermeket.

Az embernek az az érzése: csak anya irhatta meg ezt, csak ő tudja így szemünk elé illeszteni a máshogyan láttató lencsét: a gyermeki szemet. A játék a gyermek teljes, komoly, egyetlen élete. De csak az a játék, amit ő készített, ő képzelt el, amibe a saját énjéből vihet be, amiben a saját ambícióit és vágyait élheti ki, amiben eljövendő

méreteire nyújtózkodik. Minden gyermekembernek megvan a maga külön, komoly játék-élete. A gyermeket ott lehet megközelíteni, mikor ebben a dimenziójában komolyan vesszük, hiszen már ekkor is a játék kiélési módjában, elképzeléseiben élénk ködlik a játszó eljövendő emberarca. Ez a Kaffkákönyv tanulsága. A már halott asszony élete utolsó nagy misszióját teljesítette akkor, mikor a Játék országának megtárt kapuin keresztül közelebb vitt a gyermekhez. Anyáknak kell ez a könyv, hogy könnyebben ismerjék meg gyermekük fantáziáját, játék-vágyait, idősebb testvéreknek, hogy új meg új játszási lehetőséget mutassanak a kisebbeknek. S így odavaló ez a könyv a cserkészvezető, különösen a farkaskölyökvezető kezébe, hogy rajta keresztül ismerje meg a gyermek igazi hajlandóságait, hogy segítségével megtanuljon a gyermek nyelvén, hogy vele megfejthesse a Játék hieroglifáit. Kell, hogy Aladin csodalámpája legyen azok kezében a könyv, akik a gyermeki Psziché rejtett kincseit bűvárolják. Végül oda kell adni ezt a könyvet azoknak a kisembereknek, akik belőle játékviláguk részére új formákat, színeket, módokat, lehetőségeket fognak felhasználni.

De egy a baj: a kegyetlenül elzuhanó idő, amelyben ez a nagyértékű, nélkülözhetetlen könyv született, nem volt alkalmas rá, hogy széles emberreteg rezonanciáját keltse.

A könyv Pesten jelent meg s bizonyosan súlyos nehézségekkel jár a szlovenszki behozatala — ha egyáltalán lehetséges.

Az áldozatkészségéről ismert Vogenreiter Verlag beláthatatlanul nagy kultúrmunkát végezne ennek a könyvnek kiadásával.

Olyan könyv ez, mely nevel avval, hogy a realitás: a fúrás, faragás, pepecsélés, „lapszerkesztés“ azaz a komoly játék terére ösztönzi azt a legfiatalabb generációt, amelyre még roppant feladatok várnak.

Ennek a könyvnek nevelői küldetése van s szomorú, hogy ma, jubileumakor le kell róla kaparni az iszapot s kiáltással kell rá felhívni az emberek lankadt figyelmét.

Limbacher Rezső.

Jack London: Jeromos és Mihály. Két csodakutya története. Fordította Harsányi Zsolt. Az ifjúság számára átdolgozta Roboz Andor. (Athenaeum irodalmi és nyomdai r. t., Budapest). Két kis kutya története, két kis ír terrieré, akik (bocsánatot kérek, ez nem tévedés, aki elolvasta a könyvet, az megérti, hogy nem irhatom róluk: amelyek) Maringeben születtek és azután elvetődtek nagyon messzire egymástól. Jeromos az Arangi fedélzetére került és végigjárta imádott gazdája, Van Horn kapitány oldalán a Salamon szigeteket, elkerült a négerek közé, nehéz csatákat vívott, míg szerencsén megtalálta a boldog megelégedettséget Kennan Harley házában. Mihály élete sokkal küzdelmesebb volt. Őt is néger-vigyázónak vitték egy hajóra, azonban onnan megszöktette az ő kis életének későbbi bálványa, „istene“, a „pincér“. Érte megtanult mindent, csakhogy beszélni nem tudott,

de énekelni mindenestre megtanult. A „pincértől“, aki a bélpoklosság nyavalyájába esett, megszerezte az állat idomító s ettől kezdve Mihály élete pokol lett. A kedves, jólelkű, melegszívű kutyából more, embergyűlölő állat lett, míg végül ő is Kennan Harley tulajdonába került és lassankint felengedett keserősége és szomorúsága. Ez a könyv amellest, hogy nagyon tanulságos is, hisz az olvasókat végig utaztatja a Salamon szigetek vad, emberevő néger-törzseitől egész az Egyesült Államok cirkuszaig, valami olyant ad, ami mellett felmelegszik az ember szíve-lelke. Azt mondhatnók, aki nem szereti az állatokat, okvetlenül olvassa el ezt a könyvet, hogy szívből megszeresse négy lábú pajtásainkat, aki meg szereti az állatokat, az se mulassza el elolvasni, hogy még jobban megszeresse őket.

Palosy Éva.

Dr. Szelényi Ödön: Az első magyar munkáspedagógus. Tessedik Sámuel élete és munkássága. (Harsnos Tudnivalók 19. szám) [Lampel R. (Wodianer F. és Fiai), Budapest.] Már csak néhány hét és a cserkészek, regösdiaokok ismét elindulnak a magyar falu, a magyar tanyák felé, hogy kultúrát vigyenek és kultúrát hozzanak.

Időszerű A Mi Lapunk könyvespolcára állítani ezt a vékony füzetkét, amely a falumozgalom első apostolának életét és alkotásait ismerteti. Száz esztendőnek kellett elmúlnia halála után, míg Tessedik Sámuel gondolatai népszerűsége tettek szert s a magyar közvélemény értékelni kezdi felvilágosult, nagy nevelőjének, a bámulatosan tevékeny szociálreformernek életművét. A magyar mezőgazdaság, a háziipar és a kézművesség, a magyar oktatásügy és egész közművelődésünk egyik kimagasló egyénisége, a falunak, a magyar parasztnak első, nagy barátja megérdemli, hogy hírét-nevét szétvigyék országszerte. Legyen Dr. Szelényi Ödön könnyen hozzáférhető, rövid életrajza útmutatás számotokra, melynek nyomán rátalálhattok a könyvtárakban Tessedik Sámuel műveire. Ismerkedjétek meg ezekkel a régi irásokkal, csodáljátok ezt a magas szárnyalású, de mindig gyakorlatias gondolkodású elmét és tiszteljétek Tessedik Sámuelben a falubarát főiskolást, aki a debreceni kollégiumból Tokajon. Kassán, Eperjesen, Lőcsén, Késmárkon, Besztercebányán, Kőrmöcbányán és Selmecen keresztül, többnyire gyalogszerrel tért vissza édesanyja otthonába, Pozsonyba s aki ettől kezdve lankadatlanul tanított, dolgozott, fáradt és áldozott a közjólét emelése, a magyar paraszt embersége sebb jövője érdekében.

Drf.

Ifjú szívekben élek. A magyar fiatalság hitvallása Ady Endre költészetének történelmi tanulságai mellett. (A „Híd“ kiadása az egyetemes magyar ifjúság közös Ady Endre ünnepsége alkalmából. (Budapest 1928) — Kétségtelenül a legjelentősebb terméke (Makkai Sándor elragadtatót könyve mellett) az utóbbi évek Adyról szóló irodalmának. Legutóbb egy esztétikus könyvet ismertettük e hasábkon és idéztük azokat a sorait, melyekkel Ady Endre tragikus alakját a mythos

magasságaiba emeli. A „Híd” kiadásában megjelent tartalmas röpirat, nem mythosi hősnek, hanem győzedelmes vezérnek vallja Ady Endrét, népvezérnek, nagy tanítómesternek. Az egyes közleményekben a lelkesedés komoly elmélyedéssel párosul. A magyar fiataltság röpiratát azzal a megjegyzéssel állítom a Mi Lapunk könyvespolcára, hogy mindig erre fogok hivatkozni, valahányszor az Ady-irodalom szaporán tenyésző pöffeteg gombáit kell majd eltaposnom. Ez a könyv: égő, lobogó tűz. A magyar ifjúság tudásán, szorgalmán, józan elszántságán múlik, hogy éltető meleg sugározzék belőle, nem pedig pusztító, emésztő láng. Nem való 16 éven aluliaknak, de minden nagydiaknak ajánlom: olvassa el!

Drf.

Ismerjük meg a magyar történelmet. — A gyerek, amikor járni tanul, először a környezetével ismerkedik. Megtanulja hozzátartozóinak, a bútoroknak, a háziállatoknak a neveit, később az utcára is kiviszi őt, ahol új dolgokkal ismerkedik meg, majd iskolába kerül és így tágul a látóköré fokról-fokra. Az egyik ismeret nyomán jut el a másikhoz és ezen a réven gyarapodik a tudása, melyben minden egyes darab úgy kapcsolódik egymáshoz, mint a lánecan szemei. Nekünk magyaroknak is elsősorban nemzetünk történelmét kell megismerni, hogy azon keresztül juthassunk el az építő, tág horizontú tudáshoz. Ez az alap, mely nélkül minden megnyilatkozásunk felületes lesz. Aki a magyar névre számot tart, a munka részese akar lenni, annak föltétlenül tudnia kell Árpád vezérről, Szent István uralkodásáról, Hunyadi Mátyás harcáról, a mohácsi vészről, a török uralomról, Rákócziáról, Széchenyiről, Kossuthról és a haza bölcséről, Deák Ferencről.

A magyar történelem kimagasló eseményeit, népszerű formában, kis történetek keretében dolgozzák föl a „Magyar Mult” címen megjelenő füzetek, melyek közül az első három már kapható a Kassai Kereskedelmi és Ipari Nyomdánál (Košice Gyula utca 2). Az első a pogány kor eseményeit foglalja össze, a második az Árpádok uralkodását, a harmadik pedig a mohácsi vészig terjedő eseményeket dolgozza föl. Előreláthatóan 10—12 füzet fogja kimeríteni nemzetünk történelmét.

A Vörös Kereszt megalapítója: Henri Dunant, svájci író, születésének századik évfordulójára. (1828—1910) — Május 8-án volt száz éve annak, hogy a nagy emberbarát, Henri Dunant, a Vörös Kereszt humánus intézmény eszméjének felvetője és így tulajdonképeni megalapítója, Genfben megszületett. Nemes, az emberi szenvedés iránt mélyen érzékeny szíve az 1849 június 24-iki solferinói ütközet borzalmainak hatása alatt elhatározza legalább némiképp — ha már nem lehetséges egészen, gyökeresen segíteni az emberiség ez átkán — enyhíteni a háború szenvedéseit, embertelenségeit. E célból kezdeményezi, minden tehetségével propagálja, hirdeti a ma már áldásosan működő Vörös Kereszt megalapításának szükségességét. Ez aztán főleg az ő hervadhatatlan érdemei

folytán meg is alakult 1864 augusztus 24-én az u. n. genfi konvencióval, megegyezéssel a különböző hatalmak között, amihez azóta a világ valamennyi kultúrnemzete hozzájárult. Mint ismeretes, a Vörös Kereszt intézménye védi és gondozza háború esetén a sebesülteket és mindazt, ami e humánus célt szolgálja ugyanakkor. Sőt ma már ezenkívül még tovább, többre is kiterjed a Vörös Kereszt gondja: a legáltalánosabb, a szó valódi értelmében nemzetközi emberbaráti intézmény, mely küzd minden emberi baj, nyomor és szenvedés ellen nemcsak magában a háborúban, de már béke idején is. Hiszen a szenvedésből, nyomorúságból, bajból mindig és mindenütt épen elég jut ki az embereknek, miértis a könyörületes, enyhítő emberi szeretetre mindég nagy szükség van. És ezt az őszinte, igaz emberbaráti szeretetből fakadó enyhítő irt minden emberi szenvedésre, mint általánosan ismeretes, a Vörös Kereszt emberbaráti intézménye csakugyan nagyszerűen, istápolóan nyújtja is. Segítő keze mindég és mindenütt ott van, ahol segíteni avagy enyhíteni kell a sorscsapásokon, emberi nyomorúságokon. A Vörös Kereszt ma már elsőrendű humánus intézmény, melynek áldásos működése magától értetődő, bizonyítgatásra egyáltalában nem szorul. Ismerjük azt mindnyájan; de talán nem a megalkotóját, ki pedig mindenképen megérdemli hálás figyelmünket és elismerő tiszteletünket. Épen ezért a szlovenszkói magyar ifjúság is őszintén és szeretettel akar hódolni nagyságának, mikor most megemlékezik Henri Dunant százados születési jubileumáról. A magyar ifjúságnak e megemlékezése a Vörös Kereszt nagy megalapítójáról bizonyára akkor és úgy lesz a legméltóbb, ha mindenkorra az ő gyönyörű szép emberi eszméjének odaadó és lelkes hívévé szegődik, érte minden erejével dolgozik. . . . Amicus Juventutis.

Boldog Világ. Mórincz Zsigmond összes általmeséi. — Ha kisöcsénk és hugocskáink könyveit lelkiismeretesen átböngésszük, arra a szomorú tapasztalatra teszünk szert, hogy a magyar embert már kisgyermek-korában idegen képek, idegen mesék, világvárosi szintelen fércmunkák, sokszor rítkóan magyarkodó, de nyelvben, szellemben annál idegenebb versikék veszik körül. Ez a zagyva idegen világ sorra kiöldösi azokat a szálakat, melyek a kis magyar embert a nyelv csodálatos életerejével még a városban is a magyar élet gyökeréhez, a magyar erdőhöz, mezőhöz, a falusi magyar néphez köthetnék. Az a fiú, az a lány, akit a népnyelv sok ügyes fordulata, nagyszerűen kifejező szólásmódja, a magyar mezőn termelt dal virágos pompája, a mesebeli szavak és mondatok mögött lüktető sejtelmes ösztöni ütem sohasem vezetett el a magyar nyelv csodálatosan ősi vadonába, világeletében vértelen nyelvű lesz, mintha csak az iskolai nyelvtanból sajátította volna el nemzetének nyelvét. Az ilyen embernek aztán nemcsak a nyelve gyökértelen, hanem egész gondolkozása is és a magyar írás, a magyar zene, a magyar művészi ábrázolás szépségeit, a jellegzetesen

magyar kultúrát sohasem fogja a vére mámoros, büszke örömeivel szeretni és megérteni.

A most serdülő új magyar nemzedéket a magyar földhöz, a magyar népi erőkhöz való hajlás jellemzi és ennek a szellemi irányzatnak van hivatása rendet teremteni a magyar gyermekirodalom visszás ügyében. Szélesen körültekintő harci taktikával mindenütt utat kell nyitni a megújuló magyar szellemiségnek. A gyermekek kezéből vegyük ki lassankint Grimm szép, de idegen meséit, hogy Arany László népmese-gyűjteménye könyvében eljuthasson hozzájuk. Vagy itt van Móricz Zsigmond állatmese-kötete, a Boldog Világ. Harminc verses állatmóka, megannyi kis magyar világ. Egy-egy versben bent él a magyar nép házatája, erdeje, munkás élete, jókedve, keserősége, minden nyelvi és néptörténeti hagyománya. Ez a kötet odavaló minden gyermekszobába, minden népiskolába, de ajánljuk Gragger Róbert már ismertett népballada gyűjteménye mellé a regös könyvtár nélkülözhetetlen második kötetének is. Ez bizonyára jobban érdekli a falusi gyerekeket, mint Mateking ostroma vagy Oscar Wilde elfinomult angol meséi. A Boldog Világ egyik pompás versét a csizmadia póruljárt malácáról A Mi Lapunk ebben a számban mutatóba közli. Dús nyelve talán visszahódít egy-egy városi magyar fiút, lánykát, a magyar beszéd népi egészsége, élő, lüktető géniusza számára. kb

Simándy Pál: „Síralmak könyve“ címen szeptember hó folyamán kiadja novellisztikus írásainak gyűjteményét, 7–8 ív terjedelemben, famentes papíron, kétszínnyomatú címlappal. Előjegyzési ára 15 kor. A Mi Lapunk is elfogad előjegyzéseket. Simándy Pál írásait nem kell dicsérnünk. Mult lapszámunkban adtunk mutatványt belőle s a kedvesen megírt elbeszélés minden olvasónk tetszését megnyerte. Hiszük, hogy sokan megragadják az alkalmat, hogy könyvtárukat egy értékes könyvvel gazdagíthassák.

Klimits Lajos, A Mi Lapunk kedves munkatársa, „Rohan az élet“ címen kiadja összegyűjtött költeményeit, azoknak is a javát. A kiadandó kötetet Prohászka és Szemere somorjai festőművészek eredeti rajzai, rézkarcai fogják díszíteni s minden tekintetben a szlovenszkói magyar könyvpiac eseménye lesz. Megrendelhető a szerzőnél: Pozsony, Hummel utca 25. I.

A rovatvezető üzenetei.

K. B. E. Bratislava. Alaposan félreértetted Sáfári Lászlónak szóló üzenetemet, mert az nem Adyra, hanem általában az újabb irodalomra vonatkozott. Az említett konzervatív irodalomtörténetről vallott nézetet megértem, de azt hiszem, hogy adatokért, bibliográfiaért te is elhez az egyedülálló, terjedelmes műhöz fogsz majd folyamodni. Nagyon leköteleznél, ha haragod villámaid gyérebben szórnád árva fejemre. — **Limbacher Rezső,** Bratislava. Baráti szeretettel köszöntlek. Ird meg sürgősen, hogy a Franklin-Társulat kiadványai közül mely művek érdekelnek leginkább. A Mi Lapunk szerkesztősége meg akar felelni a pályázati feltételeknek. — **Névtelen pályázó.** Kurd Lasswitz könyvének ismertetését csak rövidítve közölhetjük. Előbb azonban írd meg nevedet és címedet, hogy elküldhessük a jutalomkönyvet.

Sajtóhiba igazítás. Olvasóink szíves elnézését kérjük előző számunk két mondatába csúszott zavaró sajtóhibákért. A 106. oldalon Karinthy Frigyes szavai így olvasandók:

„Foglalkozásunk, ambícióink, életprogrammunk börtöne rákényszeríti, beidomítja értelmünket és képzeletünket az érdeklődésnek egy magunkraerőltetett, látszólag logikusan összefüggő rendjére“ . .

A 107. oldalon „*Olvassunk együtt*“ — pályázatunk első mondata így hangzik:

A Mi Lapunk könyvespolca még jóformán üresen áll.“

Nem kételkedünk abban, hogy olvasóink e sajtóhiba igazítás nélkül is megértették pályázati felhívásunkat és szívesen teljesítik azt a kérésünket, hogy *olvassunk együtt!*

Beküldött könyvek. Pálosy Éva: Szép az élet. (Százszorszép Könyvek, Singer és Wolfner, Budapest). — Móra Ferenc: Véreim. (Lantos r. t., Budapest). — Dr. Imre Lajos: A falu művelődése. Vezérfonál a nép nevelői számára. (A Studium könyvesbolt kiadása, Budapest, 1922).

SZERKESZTŐI ÜZENET

R... J... Nagyszombat. „A marskompagnie“ felett stílusról tanuskodik. De a története nem új. A beszött reflexiók a mese csattanóját rontják. Ilyen sablonos dolgokat százával kapunk. — **M. L. Rimaszombat.** „Üdvözet a fecskéhez“ hangulatos vers, de rimei, mértéke kezdetleges. — **S... A. Rozsnyó.** „Éjjel a nádasban“ c. versed nem ad egységes képet. Hangulatát rontja a hosszas leírás. Bántó a verstechnika fogyatékosága s főleg magyartalansága (pl. „Te hold! Te tudod, mindent tudod.“) — **Szl... I. Losonc.** Úgy látszik, költői vénád van, de a beküldött versek nyelve, verselése még kezdetleges, kiforratlan. Később talán jobbat is kapok tőled. — **B... B... Fülek.** A posthumus két vers igen kedves emlék a hozzátartozóknak. Látszik, hogy amit Béla írt, szívből írta. Megkap, az igaz, mély fájdalom, ami a szépen csengő versből kiárad. Sokra vihette volna. Helyszűke miatt nem közölhetem. — **L. I. Beregszász.** A verseiden végigvonuló halálvágy nem természetes érzés. Ez az affektáció egy fiatal poétánál bántó. Zengd az életet s annak ezer szépségét. A siránkozást hagyd a vénasszonyoknak. Jobbat! — **W... L... Rimaszombat.** Fejtörőd hibás és kezdetleges (merengöss??). — **M... F... L. Egyházgelle.** Keresztszerejtvényed hibás. Írásod szépen javul, de stílusod még igen fellengős és izléstelen. — **S... L... Rozsnyó.** Fejléced primitív. „Rózsák“ c. versed jobb az előbbieknél, de az alap gondolat még mindig nem csattan ki eléggé. A „Gondolatok“ nem rosszak, de az ilyesmire több élettapasztalat kell. — **Óváry Gyula Nagyvárad.** A lap egy hetet késelt, megkaptad már? — **Makó Gyula Kassa.** A szerzett két új előfizetőt köszönöm. Akadna ott még több is! — **Nagy Gyula Kassa.** Örvendek, hogy A Mi Lapunk annyira megtetszett. Szereti azt minden törekvő ifjú, ha egyszer megismeri. Csak toborozz mennél több új katonát A Mi Lapunk zászlaja alá! — **Beváltak:** A néma ör, Lehajlok hozzád, Fehér-fekete.